

N:o 152.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till förordning angående en särskild stämpelafgift vid köp och byte af fondpapper; gifven Stockholms slott den 3 april 1908.

Under återopande af härvid fogade utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för den 6 nästlidne mars och denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att antaga bifogade förslag till förordning angående en särskild stämpelafgift vid köp och byte af fondpapper.

De till ärendet hörande handlingarna skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Carl Swartz.

Förslag

till

Förordning

angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte af fondpapper.

1 Kap.

Allmänna grunder för stämpelavgiftens utgörande.

1 §.

Vid öfverlåtelse af fondpapper genom köp eller byte skall erläggas en särskild afgift till belopp och i den ordning här nedan sägs.

Med fondpapper förstås i denna förordning aktier i inländska och utländska aktiebolag, lotter i inländska solidariska bankbolag (banklotter) samt obligationer.

2 §.

När fondpapper öfverlåtes genom köp eller byte, skall afräkningsnota upprättas.

Äfslutas dylikt aftal i kommission, d. v. s. handlar kontrahent i aftalet för annans räkning men i eget namn (kommissionär), skall ändock anses såsom en särskild öfverlåtelse ej mindre uppgörelsen mellan kommissionären och den person, för hvars räkning kommissionären handlar (kommittenten), än äfven uppgörelsen mellan kommissionären och tredje man.

3 §.

1. Afräkningsnota, hvarom i 2 § förnäles, skall, där ej nedan annorlunda stadgas, vid köp förses med stämpel till följande belopp, nämligen:

a) vid köp af aktier och banklotter 30 öre, då de öfverlättna aktiernas eller banklotternas sammanlagda värde icke öfverstiger 200 kronor, och därutöfver 30 öre för hvarje påbörjadt belopp af 200 kronor,

b) vid köp af obligationer 20 öre, då de öfverlättna obligationernas sammanlagda värde ej öfverstiger 200 kronor, och därutöfver 20 öre för hvarje påbörjadt belopp af 200 kronor,

dock att, där den ene kontrahenten är fondhandlare och aftalet afslutas icke för dennes egen räkning utan i kommission, afräkningsnotan skall förses

c) vid köp af aktier och banklotter med stämpel af 15 öre, då de öfverlättna aktiernas eller banklotternas sammanlagda värde icke öfverstiger 200 kronor, och därutöfver 15 öre för hvarje påbörjadt belopp af 200 kronor, samt

d) vid köp af obligationer med stämpel af 10 öre, då de öfverlättna obligationernas sammanlagda värde ej öfverstiger 200 kronor, och därutöfver 10 öre för hvarje påbörjadt belopp af 200 kronor.

Äfvenledes skall, där ej nedan annorlunda stadgas, afräkningsnota vid byte förses med stämpel till följande belopp, nämligen

e) vid byte af aktier och banklotter 15 öre, då det värde, som enligt 4 § 4 mom. skall i afräkningsnotan upptagas, ej öfverstiger 200 kronor, och därutöfver 15 öre för hvarje påbörjadt belopp af 200 kronor, samt

f) vid byte af obligationer 10 öre, då det värde, som enligt 4 § 4 mom. skall i afräkningsnotan upptagas, ej öfverstiger 200 kronor, och därutöfver 10 öre för hvarje påbörjadt belopp af 200 kronor.

Med fondhandlare förstås i denna förordning solidariskt bankbolag, bankaktiebolag och fondmäklare äfvensom annan, som drifver sådan rörelse med fondpapper, att han på grund däraf är pliktig föra handelsböcker.

2. Afslutas aftal om köp eller byte af fondpapper i utlandet, och är den ene kontrahenten bosatt i utlandet, utgöres stämpeln med hälften af det belopp, hvarmed afräkningsnotan enligt de i 1 mom. gifna bestämmelser eljest skolat förses.

Såsom afslutadt i utlandet anses ock sådant aftal, som kommit till stånd medelst post, telefon eller telegraf mellan ort i Sverige och ort i utlandet.

3. Stämpelplikt äger icke rum i följande fall, nämligen:

a) då bägge kontrahenterna äro fondhandlare och aftalet å hvar-dera sidan afslutas icke för egen räkning utan i kommission;

b) då aktie eller banklott utan mellangift utbytes mot annan eller andra aktier eller banklotter i samma bolag och till enahanda eller lägre belopp;

c) då obligation utan mellangift utbytes mot annan eller andra obligationer af samma utgifvare samt med samma räntefot och till enahanda eller lägre belopp;

d) då vid öfverlåtelse af aktie eller obligation den ene kontrahenten är svenska staten eller svenska statsförvaltningen tillhörande allmänt verk eller styrelse, Riksdagens verk eller Sveriges allmänna hypoteksbank, samt slutligen

e) vid sådan öfverlåtelse af obligation, då enligt förordningen angående stämpelafgiften obligationen skall före utlämnandet eller före öfverlåtelsen förses med särskild stämpel.

4. Värdet å de öfverlåtna fondpapperen skall vid köp anses motsvara köpeskillingen och må vid byte icke upptagas till lägre belopp än det vid tiden för bytesaftalet i allmänhet gällande.

2 Kap.

Om afräkningsnota.

4 §.

1. Afräkningsnota skall upprättas samma dag, som köp- eller bytesaftal afslutas.

2. Vid köp skall afräkningsnota upptaga kontrahenternas (säljarens och köparens eller kommissionärens och kommittentens eller kommissionärens och tredje mans) namn och bostad, ort och dag för köpets afslutande, föremålet för öfverlåtelsen äfvensom den öfverenskomna köpeskillingen.

Skyldigheten att upprätta afräkningsnota åligger, där ej nedan annorlunda sägs, *säljaren*, vare sig denne handlar för egen räkning eller såsom kommissionär.

Är fondhandlare köpare vare sig för egen räkning eller i egen-
skap af kommissionär, och är den andra kontrahenten ej fondhandlare,
skall *köparen* upprätta afräkningsnotan.

Där vid öfverlåtelse af fondpapper någon, utan att själf uppträda
vare sig som säljare eller köpare, förmedlat aftalet mellan kontrahenterna,
åligger det *förmedlaren* att upprätta afräkningsnotan, som därvid skall
upptaga, utom kontrahenternas, jämväl förmedlarens namn.

Då fondhandlare avslutar köpeaftal, icke för egen räkning utan
såsom kommissionär, skall han förse afräkningsnota med påskrift: i
kommission (afräkningsnota i kommission).

Afräkningsnota behöfver icke vara underskrifven.

3. Då *köpeaftal* avslutas mellan kontrahenter, hvilka bägge äro
fondhandlare, skall kontrahent, som köper i kommission, öfver uppgörelsen
mellan fondhandlarna upprätta särskild ostänplad afräkningsnota i
kommission.

4. I fall, där *bytesaftal* avslutas mellan, å ena sidan, kommissionär,
som är fondhandlare, och, å andra sidan, kontrahent, som icke är dylik
kommissionär, upprättas afräkningsnota endast af fondhandlaren. Af-
slutas bytesaftalet genom förmedlare, skall denne upprätta särskild af-
räkningsnota för en hvar af kontrahenterna. Vid bytesaftal i andra än
nu nämnda fall skall hvardera kontrahenten upprätta afräkningsnota.

I afräkningsnota vid bytesaftal upptages värdet allenast å de
fondpapper, som öfverlätas af den kontrahent, hvilken själf har att upp-
rätta notan eller för hvilkens räkning sådant åligger förmedlaren. Är vid
bytesaftal fondhandlare kontrahent, och har aftalet afslutats icke för dennes
egen räkning utan i kommission, skall i afräkningsnotan upptagas värdet å
de fondpapper, som öfverlätas af den andre kontrahenten (kommittent
eller tredje man). Skall vid byte kontrahent utgifva mellanavgift, till-
lägges denna afgift värdet å de fondpapper, samma kontrahent öfverlåter.

Rörande afräkningsnotas innehåll i öfrigt gäller hvad i 2 mom.
sägs med afseende å afräkningsnota vid köp.

5. Afräkningsnota upprättas i två lika lydande exemplar. Då den,
hvilken det åligger att upprätta afräkningsnotan, handlar för egen
räkning eller såsom kommissionär, skall det ena exemplaret af notan
stanna i förvar hos upprättaren och det andra sist å tredje dagen, efter
det aftalet kommit till stånd, afsändas till kontrahenten. Är aftalet åter
slutet genom förmedlare, skall denne inom nämnda tid afsända båda
exemplaren, ett till hvardera kontrahenten.

6. Då fondpapper säljas å exekutiv auktion, anses auktionsför-
rättaren såsom förmedlare.

5 §.

Då fondhandlare utfärdar afräkningsnota, skall notan tagas ur en för ändamålet inrättad bok, hvare blanketterna äro inhäftade och försedda med nummer i fortlöpande följd. Hvarje blankett skall genom perforering vara delad i två lika lydande och med samma nummer försedda hälfter.

Fondhandlare, som vid köp eller byte mottagit ostämplad afräkningsnota i kommission, skall bilägga densamma det hos honom förvarade exemplaret af den utaf honom själf öfver köpet eller bytet utfärdade notan.

Blankettbok med tillhörande exemplar af upprättade afräkningsnotor äfvensom vid köp- eller bytesaftal bekomna afräkningsnotor skola af fondhandlare bevaras i två år.

3 Kap.

Om den, hvilken stämpelplikten åligger, och sättet för dess fullgörande m. m.

6 §.

Den, som enligt 4 § 2 och 4 mom. är pliktig upprätta afräkningsnota, är skyldig att belägga densamma med föreskrifven stämpel.

För utgörandet af föreskrifven stämpel svare likväl i hvarje fall såväl hvardera kontrahenten för sig som ock förmedlare, med den inskränkning att, om köp- eller bytesaftalet afslutats i utlandet, ansvaret ligger endast å här i riket bosatt kontrahent och förmedlare.

7 §.

1. För stämpelbeläggning af afräkningsnota skall användas dubbel beläggningsstämpel (*öfverlåtelsestämpel*). Öfverlåtelsestämplar skola vara att tillgå af följande slag, nämligen å 5, 10, 15, 20, 25, 30, 40, 50, 60 och 75 öre samt 1, 1.20, 1.50, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 15, 20, 25, 30, 50, 75, 100, 200 och 500 kronor.

De två exemplaren af afräkningsnotan förses med hvar sin hälft af stämpeln, därvid iakttages, att den med n:o 1 märkta hälften anbringas å det exemplar af notan, som skall förblifva i upprättarens förvar, eller, där afräkningsnotan upprättas af förmedlare, å det exemplar af notan, som öfversändes till öfverlåtaren.

Öfverlåtelsestämpeln fästes å afräkningsnota med hela den limmade sidan och skall, med angifvande af datum, makuleras genom lämplig påteckning, färg eller svartstämpling.

2. När till afräkningsnota erfordras stämpel till större belopp än en stämpel innehåller, må två eller flera stämpel begagnas. Där stämpelbeloppet utfaller i sådant tal, hvarå stämpel ej finnes eller hvartill flera stämpel å mindre värden ej kunna sammanjämkas, skall stämpel å det lägre värde, som är sagda tal närmast, begagnas.

3. Förmedlare, som drifver sådan rörelse med värdepapper, att han på grund däraf är pliktig föra handelsböcker, åligger att i sina böcker göra anteckning om beloppet af den stämpel, som blifvit åsatt afräkningsnota, hvars båda exemplar afsändts till kontrahenterna.

4. För stämpel, som af förmedlaren åsatts afräkningsnota, äger denne utbekomma ersättning hos hvilken af kontrahenterna som helst. Stämpel å afräkningsnota, som, efter försäljning af fondpapper å exekutiv auktion, af auktionsförrättaren upprättas, skall gäldas på sätt i 164 § utsökningsslagen om kostnad för utmätt egendoms försäljning stadgas.

8 §.

Fullgör ej den, som det jämlikt 4 § 2 och 4 mom. åligger att upprätta och till kontrahent afsända afräkningsnota, denna skyldighet, skall kontrahent, som svarar för stämpelafgiftens utgörande, inom fjorton dagar efter köpets eller bytets afslutande upprätta och till den andra kontrahenten afsända sådan nota, vederbörligen stämpelbelagd. Har kontrahent, som svarar för stämpelafgiftens utgörande, emottagit afräkningsnota, hvilken icke blifvit försedd med föreskrifven stämpel, åligger det honom att inom sagda tid förse notan med felande stämpel.

Där, vid aftal om köp eller byte mellan fondhandlare, den ene, som utfärdat ostämplad afräkningsnota i kommission, icke från kontrahenten mottagit dylik eller ock vederbörligen stämpelbelagd afräkningsnota öfver samma köp eller byte, åligger det den förre att inom nyssnämnda tid förse det hos honom förvarade exemplaret af den utaf honom utfärdade afräkningsnotan med stämpel till det belopp, som skolat för köpet eller bytet utgå, om kontrahenten icke varit kommissionär.

Då i fall, hvarom i denna § förmäles, stämpelbeläggningen äger rum utan att afräkningsnotans bägge exemplar äro för den, som utför stämpelbeläggningen, tillgängliga, åligger det denne att belägga det för honom tillgängliga exemplaret med den med n:o 1 märkta delen af stämpeln och en afskrift af samma exemplar med den andra delen af samma stämpel; börande denna afskrift omedelbarligen öfversändas till kontrahent.

4 Kap.

Kontrollföreskrifter.

9 §.

Bolag, förening eller enskild person, som, i eller utan samband med annan rörelse eller näring, ämnar drifva handel med fondpapper vare sig för egen räkning eller i kommission, skall därom, innan handel af sådant slag börjas, göra särskild anmälan, om handeln skall idkas i Stockholm, hos öfverståthållarämbetet och eljest hos Konungens befallningshafvande i det län, där rörelsen skall drifvas.

Anmälan om handel med fondpapper, som redan drifves, när denna författning träder i kraft, skall i enahanda ordning ske inom en månad efter nämnda tidpunkt.

Anmälningsskyldighet, hvarom i denna § förmäles, åligger dock icke af handels- och sjöfartsnämnd antagen fondmäklare samt ej heller solidariskt bankbolag eller bankaktiebolag, såvidt angår banks hufvudkontor.

10 §.

Tillsyn öfver efterlefnaden af de i denna förordning gifna föreskrifter tillkommer öfverståthållarämbetet och Konungens befallningshafvande i länen.

Sådan tillsyn utöfvas, hvad angår annan fondhandlare än solidariskt bankbolag och bankaktiebolag, genom särskilda tillsyningsmän, som utses af öfverståthållarämbetet för rörelse, som drifves inom Stockholm, och eljest af Konungens befallningshafvande i vederbörande län. Nämnda tillsyningsmän äga uppbära dels särskildt arvode, som på förslag af öfverståthållarämbetet eller Konungens befallningshafvande fastställas af Konungen, dels ock vid resor i och för uppdragets fullgörande rese-

kostnads- och traktamentsersättning enligt tredje klassen i gällande resereglemente.

Beträffande de solidariska bankbolagen och bankaktiebolagen utöfvas tillsynen genom de af öfverståthållarämbetet och Konungens befallningshafvande jämlikt gällande banklagar utsedda allmänna ombud, dock att Konungen vill, där så finnes lämpligt, förordna, att å viss ort, där handel med fondpapper drifves vid banks afdelningskontor, tillsynen äfven öfver sådan rörelse skall utöfvas af tillsyningsman, hvarom ofvan förmäles.

11 §.

Fondhandlare, som står under tillsyn af tillsyningsman, är skyldig att, när helst så påfordras, för tillsyningsmannen förete sina räkenskaper och handlingar. Efter därom af allmänna ombudet vid bank gjord tillsägelse åligger bank att till hufvudkontoret för granskning införskaffa bankens vid afdelningskontor förefintliga blankettböcker samt andra handlingar och räkenskaper, såvidt de angå bankens handel med fondpapper å ort, där icke på grund af Konungens förordnande tillsynen öfver dylik rörelse skall utöfvas af tillsyningsman.

Tredskas bank eller annan fondhandlare att fullgöra hvad honom sålunda åligger, äge öfverståthållarämbetet eller Konungens befallningshafvande förelägga den tredskande vite och till sådant vite fälla.

5 Kap.

Ansvarsbestämmelser.

12 §.

Den, som enligt 4 eller 8 § är pliktig upprätta afräkningsnota öfver köp eller byte af fondpapper, men underlåter att sådant fullgöra eller att förse upprättad nota med föreskrifven stämpel, böte tjugugång det felande stämpelbeloppet, dock minst tio kronor.

Hade afräkningsnotan ej skolat förseas med stämpel, böte tio kronor.

Har någon i afräkningsnota, som af honom upprättats, mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift och därigenom föranledt, att stämpelavgift icke till behörigt belopp blifvit utgjord, böte från och med tjugutill och med femtio gånger det stämpelbelopp, som genom det oriktiga förfarandet undandragits, dock minst femtio kronor.

6 Kap.

Öfriga bestämmelser.

18 §.

Statskontoret skall genom därtill antagna försäljningsmän låta tillhandahålla allmänheten stämplat af de särskilda slag, som enligt denna författning skola vara att tillgå.

Sådana försäljningsmän utses, för Stockholm af statskontoret, och för hvarje annan stad äfvensom, till erforderligt antal, för landet af Konungens befallningshafvande.

Ett exemplar af denna författning bör tillställas försäljningsman; och åligger det honom att, då upplysning begäres om det stämpelbelopp, som erfordras för en viss afräkningsnota, utan ersättning meddela sådan upplysning.

Den myndighet, som förordnat försäljningsman, äger, när så pröfvas skäligt, entlediga honom. Däröfver må klagan ej föras.

19 §.

Försäljningsman vare skyldig att för sin uppbörd ställa behörigen godkänd borgen eller ock nedsätta obligationer i enlighet med därom gällande föreskrifter; ägande försäljningsman att efter rekvisition hos statskontoret få stämplat sig tillställda inom det belopp, för hvilket säkerhet sålunda blifvit ställd.

För stad förordnad försäljningsman åligger att hafva den till försäljningen afsedda lägenhet för allmänheten tillgänglig hvarje söcken dag å tid, som bestämmes af den myndighet, hvilken förordnat försäljningsmannen.

20 §.

Då försäljningsman af Kungl. Maj:ts befallningshafvande antages eller entledigas, göre Kungl. Maj:ts befallningshafvande ofördröjligen därom anmälan hos statskontoret. Detsamma gälle ock, ifall den säkerhet, som af sådan försäljningsman blifvit ställd, undergått förändring.

13 §.

Har någon, som är skyldig förse afräkningsnota med stämpel, försummat att makulera stämpel, hvarmed sådan handling blifvit belagd, vare påföljden böter fem kronor.

Den, som bryter mot de i 4 § 5 mom., 5 § eller 7 § 1 eller 3 mom. meddelade ordningsföreskrifter, straffes, där ej i 12 § annan påföljd blifvit för förseelsen utsatt, med böter från och med fem till och med femhundra kronor.

14 §.

Försummas anmälan, som i 9 § föreskrifves, straffes den försumlige med böter från och med fem till och med femhundra kronor.

15 §.

De i 12, 13 och 14 §§ omförmälda förseelser åtalas af allmän åklagare vid allmän domstol.

Varder kontrahent i aftal om köp eller byte af fondpapper ställd under tilltal för det han icke fullgjort honom åliggande skyldighet att upprätta eller stämpelbelägga afräkningsnota, vare till fredande från ansvar pliktig förete afräkningsnotan, där han icke i annan ordning gitter förete bevisning därom, att han fullgjort hvad honom i berörda afseende ålegat.

16 §.

Böter enligt denna förordning förvandlas vid bristande tillgång efter allmän lag.

17 §.

Af böter, som enligt denna förordning ådömas, tillfaller hälften åklagaren och hälften kronan. Finnes särskild angifvare, tage han hälften af åklagarens andel.

21 §.

Beträffande uppbörd och redovisning för öfverlåtelsestämplar skall i tillämpliga delar iakttagas hvad som finnes föreskrifvet i förordningen angående stämpelafgiften, dock att försäljningsman i redovisning för öfverlåtelsestämplar icke äger att såsom ersättning för besvär och kostnader räkna sig till godo mer än en procent af det belopp, för hvilket öfverlåtelsestämplar under året försålts.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1909.

Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 6 mars 1908.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: ALBERT PETERSSON,
ALFRED PETERSSON,
HEDERSTIERNA,
HAMMARSKJÖLD,
ROOS,
SWARTZ,
grefve HAMILTON,
grefve EHRENSVÄRD,
MALM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Swartz anförde i underdånighet:

Vid underdånig föredragning den 13 nästlidne januari af de till statsregleringen för år 1909 hörande frågor hemställde jag, att till täckande af de för kommande år beräknade statsutgifter en ökad stämpelbeskattning skulle anlitas; och föreslog jag i sådant afseende införande af en stämpelafgift vid öfverlåtelse genom köp eller byte af aktier, banklotter och obligationer. En sådan stämpelafgift beräknades kunna tillföra staten en årsinkomst af 500,000 kronor.

Jag anhåller nu att få framlägga ett i ämnet utarbetadt författningsförslag.

Såsom jag vid nyssnämnda tillfälle erinrade, föreslog Kungl. Maj:t i proposition af den 18 april 1906 Riksdagen att antaga vissa ändringar i gällande stämpelförordning i syfte, bland annat, att införa stämpelskatt vid öfverlåtelse af aktier och banklotter. Enligt sagda förslag skulle vid öfverlåtelse genom köp, byte eller gifva af aktie i inländskt aktiebolag eller af lott i inländskt solidariskt bankbolag aktiebrevet eller lottbrevet förses med stämpel af 5 öre för hvarje fulla 20 kronor af aktiens eller lottens värde. Detta värde skulle anses utgöra det efter fem för hundra kapitaliserade medelvärdet af den utdelning, som bestämts för de tre senaste räkenskapsåren eller eventuellt för kortare tid, på sätt i den nådiga propositionen närmare angifves. Vid öfverlåtelse af aktie eller lott i utländskt bolag skulle stämpeln beräknas i förhållande till aktiens eller lottens nominella värde. Rörande förslaget i öfrigt må anmärkas, att stämpeln skulle läggas å själfva det värdepapper, som utgjorde föremål för öfverlåtelsen.

I skrifvelse af den 23 maj 1906 anmälde emellertid Riksdagen, att Riksdagen ej kunnat biträda Kungl. Maj:ts proposition i nämnda del, dock icke därför att sådana transaktioner som de, om hvilka här är fråga, skulle vara för beskattning olämpliga. Tvärtom syntes dessa slag af affärer, hvilka för öfrigt på senare tider tagit en knappast öfverskådlig omfattning, särskildt böra komma i fråga, då det gällde att genom en utsträckt stämpelbeskattning träffa det rörliga kapitalet. Härvid mötte emellertid ganska stora svårigheter att så anordna skatten, att den blefve fullt effektiv och att följaktligen syftmålet med densamma uppnåddes.

Efter att i detta afseende hafva mot Kungl. Maj:ts förslag anført åtskilliga anmärkningar och betänkligheter, yttrade Riksdagen vidare, att då emellertid Riksdagen ansåge dessa slag af affärstransaktioner böra snarast möjligt underkastas särskild beskattning, det syntes böra tillses, huruvida icke till uppnående af detta mål annan utväg än den af Kungl. Maj:t ifrågasatta låte tänka sig. Riksdagen ville i detta afseende erinra att, då afsikten med den föreslagna stämpelskatten kunde antagas hafva varit att träffa icke så mycket själfva öfverlåtelsen af aktien, som fastmera de vanligen förekommande aktieaffärerna, det förvisso kunde ifrågasättas, huruvida icke köpeskillingen borde vara den grund, efter hvilken stämpelafgiften skulle beräknas. Möjligen kunde för sådant ändamål — i ungefärlig öfverensstämmelse med hvad fallet vore exempelvis i Tyskland — föreskrifvas, att slutnota eller annan skriftlig handling utfärdades rörande den ifrågasatt transaktionen,

och att nämnda handling, genom hvilken alltså en öfverflyttning af värden från en till annan ägde rum, skulle fördes med en efter värdet af den afslutade affären lämpad stämpel. Dylika bestämmelser påkallade emellertid förändringar äfven i gällande civillagstiftning. Vid sådant förhållande hade några föreskrifter i detta ämne från Riksdagens sida icke då kunnat fastställas, men hade Riksdagen dock ansett sig böra antyda en väg, som i berörda afseende kunde anses lämplig.

Det nu uppgjorda förslaget har byggts på de af Riksdagen angifna grunder, att köpeskillingen skall vara normerande för bestämmandet af stämpelns belopp, samt att stämpeln skall läggas å slutnota — i förslaget benämnd afräkningsnota — och att förty afräkningsnotetvång bör införas beträffande affärer af ifrågavarande slag.

Då Riksdagen angifvit syftet med den ifrågavarande skatten vara hufvudsakligen att träffa de vanligen förekommande s. k. aktieaffärerna, har jag dock ansett mig böra uttala en härifrån i viss mån afvikande mening. Visserligen torde en skatt af det slag, hvarom här är fråga, komma att till en viss grad lägga hämsko på de i våra dagar alltför talrikt förekommande, rent spekulativa affärerna i aktier. En sådan verkan af skatten må ock i sin mån tala för skattens införande. Gifvet är dock, att skatten skulle träffa icke blott rena spekulationsaffärer utan äfven, och under normala ekonomiska förhållanden framför allt, fullt legitima transaktioner, och då dessa transaktioner med hvarje dag som går intaga ett allt betydelsefullare rum i det ekonomiska lifvet, kan den bärande grunden för en särskild skatt å sådana transaktioner icke vara annan än krafvet på ökade skattekällor och skattebördornas jämna fördelning.

Från dessa synpunkter sedd, kan frågan om införande af stämpelplikt vid öfverlåtelse af fondpapper icke lämpligen bedömas fristående för sig; utan bör en dylik stämpelplikt betraktas såsom ett led i den skattskyldighet med afseende å det rörliga kapitalet, som redan göres gällande eller eljest kan anses påkallad.

Kapitalomsättningsskatten afser att träffa kapitalet, när det söker sin placering eller omplacering. Då förmögenhetsskatt är en personlig skatt, afsedd att, såsom ett komplement till inkomstskatten, träffa den verkliga skatteförmågan hos individen, är kapitalomsättningsskatten åter snarare att förlikna vid en objektsskatt, som träffar kapitalet, när det samma så att säga visar sig eller flyter till ytan. Medan sålunda i det förra fallet kapitalistens personliga skatteförmåga lägges till grund för skattskyldigheten, tages åter vid kapitalomsättningsskatten kapitalets egen inneboende skattekraft i anspråk. Denna skattekraft har utomlands

för det allmännas räkning utnyttjats i stor omfattning. Hos oss åter träffas det rörliga kapitalet af skatt allenast då det i och för placering framträder under vissa särskilda former. Därvid har så godt som helt och hållet lämnats å sido, att det kapital, som omvandlas från eller till värdepapper, hvilkas saluvärden äro underkastade så godt som ständiga fluktuationer i sammanhang med räntans växlingar eller växlingarna å allmänna varu- och penningmarknaden, utan någon större svårighet kan vid omvandlingstillfället bära en särskild afgift.

Utom lagfartsstämpeln, gåfvostämpeln samt stämpeln vid öfverlåtelse af fartyg och å skuldebref, därför in-teckning sökes, förefinnes enligt II art. stämpelförordningen i sammanhang med penningeplacering stämpelpfikt hufvudsakligen endast vid

- 1) emission af aktier och banklotter,
- 2) emission af obligationer samt
- 3) insättning å depositions- eller kapitalräkning i bank.

Granskar man närmare de motiv, som anförts vid införande af emissionsstämpel å aktier, finner man emellertid, att denna stämpelskatt därvid mindre betraktats såsom en kapitalomsättningsskatt än såsom en särskild afgift till staten för de fördelar, staten bereder kapitalet genom att möjliggöra dess användning för ekonomisk verksamhet under formen af aktiebolag eller solidariskt bankbolag. Enligt stämpelförordningen skall också aktie- eller lottbref, *innan* det af bolaget utgifves, förses med stämpel. Likaledes skall i fråga om obligation *obligationsutgifvaren* före utlämnandet förse obligationen med föreskrifven stämpel. Och äfven om den, som tecknat aktien eller lottbrefvet, eller den, som öfvertagit obligationslånet, i eu eller annan form får betala jämväl den papperet åsatta stämpeln, blir stämpeln i detta fall dock endast skatt å en första placering.

Någon skattskyldighet i sammanhang med framtida nya placeringar i de en gång emitterade värdepapperen förefinnes emellertid icke. Vill man nu genom en kapitalomsättningsskatt söka införa dylik skattskyldighet i vårt beskattningssystem, kunde möjligen ifrågasättas, huruvida icke densamma borde erhålla sådan räckvidd, att den omfattade äfven vissa andra slag af kapitalplaceringar, således jämväl öfverlåtelse af skuldebref, insättningar äfven å andra bankräkningar än depositions- och kapitalräkningar m. m. En dylik mera utsträckt beskattning af kapitalomsättningen förutsätter emellertid ett ganska betydande förarbete och en genomgripande revision af stämpelförordningen. I anledning här af och då statens behof i allt fall icke för närvarande kräfver

en sådan mera utsträckt skattskyldighet, torde omsättningsskatten nu lämpligen kunna inskränkas till en skatt å fondaffärer. Denna fondaffärsskatt skulle omfatta ej blott aktier i inländska och utländska aktiebolag och lottbref i inländska solidariska bankbolag utan äfven obligationer, d. v. s. alla fondpapper, äfven sådana, som icke äro underkastade emissionsstämpeln, såsom svenska statens och Sveriges allmänna hypoteksbanks obligationer. Att inskränka en sådan skatt å kapitalet endast till affärer i aktier och banklotter synes icke vara befogadt. Det kapital, som kommer till synes vid omsättning i obligationer, bör, om ock icke i lika hög grad som det kapital, hvilket visar sig vid aktieaffärer, drabbas af omsättningsskatten. Därtill förefinnes en särskild anledning i det förhållandet, att det redan utgår skatt för en viss form af kapitalplacering, som i förevarande afseende kan jämföras med placering i obligationer. Härmed åsyftar jag gällande stämpelskatt å bevis om insättning å vissa bankräkningar.

Den fondaffärsskatt, hvartill förslag nu uppgjorts, skulle otvifvelaktigt i stor utsträckning träffa det rörliga kapitalet och därigenom, finansiellt sedt, gifva ett godt resultat. Med de former, fondpappersaffärerna tagit, förefinnes möjlighet att, utan ändring i civillagstiftningen, genom vissa för allmänna rörelsen föga besvärande åtgärder införa en relativt taget effektiv kontroll däröfver, att skatten verkligen utgöres. Säljare och köpare af värdepapper söka nämligen i regel spekulanter å den officiellt anordnade fondbörsen eller genom banker, fondmäklare eller andra bankir- eller mäklarefirmor, som antingen såsom bankerna redan äro underkastade kontroll eller ock, såsom pliktiga att föra handelsböcker, utan någon större svårighet kunna kontrolleras i sin verksamhet.

Jämte den emissionsstämpel, som redan stadgats för aktier, banklotter och obligationer, skulle alltså vid en öfverlåtelse af dylika värdepapper utgå en särskild afgift i form af stämpel (öfverlåtelsestämpel). Såsom redan antydts, torde emellertid dessa papper icke böra beskattas efter enahanda grunder. Af skäl, som strax skola anföras, kunna nämligen affärer i aktier och banklotter draga en högre stämpelskatt än affärer i obligationer. Redan emissionsstämpelns belopp tyder härpå. År 1894 infördes en emissionsstämpel af $\frac{3}{10}$ procent för obligationer, men den år 1906 införda emissionsstämpeln för aktier och banklotter utgår åter med $\frac{1}{2}$ procent för aktier och banklotter i nybildade bolag och med 1 procent för aktier och banklotter, som eljest utfärdas.

Följdriktigast synes vara, att stämpeln vid öfverlåtelse af obligationer fastställas till samma belopp som den redan förefintliga kapital-

placeringsskatt, hvilken, på sätt redan antydts, kan i skattehänseende jämföras med kapitalplacering i obligationer.

Stämpeln å depositionsbevis är bestämd sålunda: bevis å belopp, som öfverstiger 100 kronor men icke 300 kronor, skall förses med stämpel af 20 öre och bevis å belopp, som öfverstiger 300 kronor men ej 500 kronor, med stämpel af 30 öre samt bevis å belopp, som öfverstiger 500 kronor men ej 1,000 kronor, med stämpel af 50 öre, och därutöfver med stämpel af 50 öre för hvarje påbörjadt tusental kronor.

När kapitalet söker sig in i banks depositionsräkning, är denna transaktion, sedd såsom föremål för kapitalomsättningsskatten, ensidig. Kapitalet visar sig hos deponenten. Stämpeln drabbar alltså endast det af honom i banken insatta kapitalet. Annorlunda är förhållandet vid köp af värdepapper. Såväl den ene som den andre kontrahenten vid transaktionen framvisar kapital. Säljaren värdepapper och köparen betalningsmedel. Om sålunda deponentens transaktion med banken kan kallas ensidig, blir transaktionen vid öfverlåtelse af värdepapper tvåsidig. Det kapital, som deltagar i transaktionen, bör i ena som andra fallet beskattas. Här af följer, att vid öfverlåtelse af obligationer stämpeln, om densamma skall ställas i angifvet förhållande till stämpeln vid deposition af penningar, bör bestämmas till dubbla beloppet af depositionsstämpeln. Öfverlåtelsestämpeln beträffande dylika värdepapper bör alltså utgå med 1 krona för 1,000 kronor af de öfverlåtna obligationernas värde. På hvad sätt denna skattskyldighet bör i författningen uttryckas, skall jag strax angifva.

Från nu angifna skattskyldighet böra emellertid göras vissa undantag, till hvilka jag, i den mån de äro gemensamma för öfverlåtelser af andra slag af fondpapper än obligationer, vidare skall återkomma. I detta sammanhang tillåter jag mig därför allenast att beträffande sistnämnda slag af papper framhålla, att öfverlåtelse, som äger rum mellan obligationens utgifvare och obligationens förste köpare, gifvetvis icke är afsedd att träffas af nu ifrågavarande beskattning. Då nämligen obligationsutgifvare har att utgöra skatt i form af emissionsstämpel, skulle, om därjämte stadgades särskild skatt för en första öfverlåtelse af obligationen, detta i verkligheten innebära en höjning af emissionsstämpeln, en höjning, som så mycket mindre kan vara på sin plats, som emissionsstämpeln redan uppgår till tre gånger det stämpelbelopp, hvilket enligt föreliggande förslag skulle utgå vid öfverlåtelse af obligation.

Enligt förordningen angående stämpelafgiften äger frihet från emissionsstämpeln rum för svenska statens och Sveriges allmänna hypoteksbanks obligationer. Samma skäl, som legat till grund för dessa

undantagsbestämmelser med afseende å emissionsstämpeln, torde jämväl tala för, att de öfverlåtelse af obligationer, där hypoteksbanken eller ock svenska staten, vare sig denna representeras af riksgäldskontoret eller riksbanken, är *kontrahent*, undantagas från stämpelplikten. Det inträffar nämligen allt emellanåt, att staten eller hypoteksbanken själf inköper och säljer redan emitterade obligationer, och äfven om vid inköp säljaren enligt den föreslagna anordningen för öfverlåtelsestämpeln är den närmast stämpelpliktige, torde det icke kunna undvikas, att köparen får med säljaren på ett eller annat sätt dela skattebördan.

Kapital, som insättes å depositionsräkning i bank eller nedlägges i obligationer, kan med ganska stor säkerhet beräknas att allt emellanåt åter blifva föremål för omsättning. Detta förhållande har flera anledningar. I och för sig är det kapital, som insättes i bank, ganska rörligt. Kapitalet insättes nämligen allenast på viss bestämd tid eller mot uppsägningsrätt för såväl deponent som bank. Och, hvad obligationer beträffar, äro de så godt som undantagslöst amortisabla eller ock viss tid efter emission uppsägbara. Allt detta gör, att kapital, nedlagdt i dylika papper eller insatt å räkning i bank, esomoftast kommer att träffas af en kapitalomsättningsskatt. Annorlunda kan förhållandet vara med det kapital, som användes till inköp af aktier och banklotter. Utom det att tvångsinlösning af dylika papper under bolagets tillvaro endast i sällsynta fall kan ifrågakomma, förefinnes, där affärer i aktier eller banklotter göras i ändamål att verkligen placera kapital, stor antaglighet för, att detta kapital en vida längre tidrymd än det kapital, hvarom jag nyss talat, stannar på samma hand och därför undslipper kapitalomsättningsskatten.

Redan på denna grund synes en kapitalplacering i aktier och banklotter böra kunna utan olägenhet vidkännas en högre skatt än placering i öfriga omförmälda fondpapper eller genom insättning å räkning i bank. En dylik något kraftigare beskattning synes ock motiverad däraf, att förstnämnda papper på grund af sin natur i sig bära utsikten till högre vinst vid gynnsamma konjunktioner, hvaremot de öfriga äro begränsade till en fix, under alla förhållanden bestämd afkastning.

Häraf kunde visserligen synas följa, att kommanditlotter i enskildt solidariskt bankbolag, hvilka lotters andel i bolagets vinst är på förhand bestämd, borde i skatteafseende likställas med obligationer. En för sådant ändamål genomförd skillnad mellan öfverlåtelse af hufvudlotter i dylika bolag och öfverlåtelse af kommanditlotter skulle emellertid kunna vålla förvecklingar vid tillämpningen af skattebestämmelserna.

Då härtill kommer, att de solidariska bankbolagens kommanditlotter representera ett förhållandevis alltför obetydligt kapital — eller sammanlagdt 4,750,000 kronor — för att med hänsyn till allmänna rörelsen ett undantag i skatteafseende behöfver göras för dylika papper, hvilka till sin karaktär i allt fall, liksom hufvudlotter i solidariska bankbolag och aktier, äro att anse såsom andelsbevis i bolag, har jag icke ansett mig böra göra någon skillnad i skatteafseende mellan papper af sist omnämnda slag och kommanditlotter.

Under nu angifna förhållanden och under förutsättning att öfverlåtelsestämpeln för obligationer fastställes till 1 krona för 1,000 kronor af de öfverlåtna värdepapperens värde, torde stämpeln vid öfverlåtelse af aktier och banklotter kunna bestämmas till en och en half gång nyssnämnda skattesats eller till 1 krona 50 öre för 1,000 kronor. För de legitima affärerna, som ju i regel hafva till ändamål en stadigvarande kapitalplacering, lärer icke en sådan skattesats eller $\frac{15}{100}$ procent af papperens värde kunna anses verka hämmande. Däremot torde den föreslagna skattskyldigheten i viss mån lägga hämsko på de allmänt gängse spekulationsaffärerna, särskildt de, där den ene eller bägge kontrahenterna sakna egna medel och alltså spekulera enbart i kursväxlingar under viss kort tid (terminsspekulationer.)

Stämpelplikten måste emellertid så anordnas, att icke öfverlätare genom uppdelning af fondpapperen skulle kunna undandraga sig stämpelplikten. Detta blir i fråga om aktier och banklotter så mycket nödvändigare, som dylika papper, särskildt aktier, ofta nog lyda å jämförelsevis små belopp, 100 kronor och därunder. Hvarje öfverlåtelse bör alltså draga stämpelskatt; och efter förut angifna skattesats af 1 krona 50 öre för 1,000 kronor skulle i fall, där vid öfverlåtelse aktiernas eller banklotternas sammanlagda värde icke öfverstege 100 kronor, stämpeln uppgå till 15 öre. Med hänsyn till alla de fall, där, såsom strax skall visas, stämpelafgiften bör delas med hälften på hvar af två skilda afräkningsnotor, synes det mig emellertid lämpligast, att minimum för öfverlåtelsestämpeln, i syfte att icke brutna öretal vid dylika transaktioner skall uppstå, bestämmas efter ett öfverlåtelsevärde af 200 kronor eller till 30 öre, då de öfverlåtna aktiernas eller banklotternas sammanlagda värde icke öfverstiger 200 kronor, och därutöfver 30 öre för hvarje påbörjad belopp af 200 kronor. En sådan anordning torde icke kunna anses betungande. Omsättning af aktier och banklotter i de särskilda fallen lärer nämligen i de flesta fall omfatta högre belopp än till och med 1,000 kronor. Att i öfverensstämmelse med en dylik anordning bestämma öfverlåtelsestämpeln vid köp af obligationer till 20

öre, då de öfverlätna obligationernas sammanlagda värde icke öfverstiger 200 kronor, och därutöfver 20 öre för hvarje påbörjad belopp af 200 kronor, lärer ännu mindre föranleda några erinringar. Obligationer lyda nämligen, som bekant, oftast å 1,000 kronor och därutöfver; och obligations försäljningspris står i allmänhet ganska nära dess nominella värde.

Med stämpelskatten afses, som nämndt, att träffa kapitalet vid det tillfälle, då detsamma omsättes eller, för att fortfarande begagna den förut använda bilden, flyter till ytan. Vid köp och försäljning af värdepapper visar sig kapitalet i bägge kontrahenternas händer. Detta sammanlagda kapital, motsvarande två gånger de öfverlätta fondpapperens värde, utgör föremål för beskattningen. Under sådana förhållanden bör det gifvetvis vara utan betydelse för skattens belopp, om mellan den ursprunglige säljaren och den slutlige köparen en eller flera personer uppträda i egenskap af kommissionärer. Något annat kapital än det, som presteras af nyssnämnda köpare och säljare, blir i allt fall icke synligt. Å andra sidan kunde det ifrågasättas, huruvida icke genom uttrycklig bestämmelse stämpeln borde delas med hälften på säljaren och hälften på köparen. En sådan anordning låter sig emellertid svårligen genomföras, utan att samtidigt den fordran uppställdes, att en hvar af kontrahenterna upprättade afräkningsnota. En sådan föreskrift skulle dock säkerligen visa sig opraktisk och därjämte obehöflig, enär betalning af stämpelskatten lärer vid aftalet om öfverlåtelsen, oafsedt lagbestämmelserna, af kontrahenterna själfva ordnas.

Hänsyn har emellertid måst tagas till de allmänt förekommande fall, där försäljning eller köp äger rum genom kommissionär. Denne uppträder därvid såsom kontrahent gent emot såväl papperens säljare som deras köpare. Å ena sidan sker en uppgörelse mellan kommissionären och kommittenten eller den, som gifvit kommissionären uppdrag att köpa eller sälja fondpapper. Å andra sidan har kommissionären måst vända sig till tredje man för fullgörande af köp- eller försäljningsordern. Öfverlåtelsen sönderfaller alltså i två transaktioner och påfordrar särskilda afräkningsnotor till kommittent och tredje man. Härigenom gifves en naturlig anledning till stämpels fördelning med ena hälften å transaktionen mellan kommissionären och papperens säljare och med andra hälften å transaktionen mellan kommissionären och papperens köpare. I dessa fall bör alltså stämpeln för hvardera transaktionen bestämmas, räknadt efter 200 kronor af de öfverlätta papperens värde, till 10, respektive 15 öre, allt eftersom föremålet för öfverlåtelsen varit obligationer eller andra fondpapper.

Vid omförmälda transaktioner kommer sålunda särskild stämpel att utgå för det kapital, fondpapperen representera i säljarens hand, och särskild stämpel för det kapital, köparen i form af köpeskilling presterar. Stämplarna tillsammans uppgå till öfverlåtelsestämpelns fulla belopp.

På fondpappersrörelsens område är det emellertid en ständigt återkommande företeelse, att *flera* kommissionärer uppträda såsom mellanhänder mellan samma säljare och köpare. En säljare (X) vänder sig till en bank (B 1) med säljorder, och banken, som själf icke har någon köporder på samma papper, vänder sig i sin tur till en annan bank (B 2). Har då denna bank köpare till papperen (Y), sker tre skilda fäng, nämligen dels mellan X och B 1, dels mellan B 1 och B 2 och dels slutligen mellan B 2 och Y. Det kapital, som under dessa transaktioner blifvit synligt, är emellertid icke större, än om X direkt vändt sig till Y, eller B 1 kunnat direkt uppgöra försäljning och köp med X och Y utan anlitande af B 2. Att under sådana förhållanden beskatta uppgörelsen mellan kommissionärerna B 1 och B 2 vore stridande mot omsättningsskattens natur och skulle uppenbarligen leda till dubbelbeskattning af kapitalet, och detta i växande skala, allt efter som antalet mellanhänder ökades. I det gifna exemplet uppgjordes affären utom fondbörsen, men äfven om banken B 1 där sökt köpare, hade kommissionärernas antal det oaktadt uppgått till två (om icke det undantagsfall inträffade, att köparen å börsen varit bank, som köpt för egen räkning). När bank eller mäklare i landsorten såsom kommissionär för sina kunder söker köpare eller säljare i hufvudstaden eller å annan ort, där fondpappersrörelsen är centraliserad, kan det under nu angifna förhållanden näppeligen undvikas, att kommissionärernas antal vid hvarje särskild transaktion uppgår till två eller flera. Allmän bestämmelse därom, att enligt nyss angifna regler vid kommissionärsaftal endast half stämpel skulle utgå eller ock stämpelfrihet äga rum, kunde emellertid innebära en frestelse att under kommissionärskapets täckmantel söka kringgå skattebestämmelserna. Försiktigheten synes därför bjuda att uttryckligen inskränka nämnda skattelindring eller frihet från stämpel till de fall, där, på sätt nedan vidare skall utvecklas, en verklig kontroll öfver transaktionen är från statens sida möjlig, d. v. s. där kommissionär är bank, fondmäklare eller annan, som drifver sådan rörelse med värdepapper, att han på grund däraf är skyldig föra handelsböcker, en kategori värdepappershandlare, som i förslaget benämnes fondhandlare. I verkligheten innebär dock ett dylikt stadgande allenast begränsning i

de säkerligen högst sällsynta fall, där en person tillfälligtvis utöfvar kommissionärsverksamhet med värdepapper. I alla andra fall, d. v. s. då han utöfvar kommissionsrörelsen yrkesmässigt, är han enligt gällande lag skyldig att föra handelsböcker och sålunda enligt förslaget berättigad till lindring i eller frihet från stämpelskatten vid kommissionsaffärer.

Ej sällan inträffar, att den, som biträder vid köp och försäljning af värdepapper, icke själf uppträder såsom kontrahent (d. v. s. kommissionär) utan allenast såsom ombud eller *förmedlare*. Öfverlåtare och köpare framträda då själfva såsom kontrahenter, och stämpeln bör då också utgå med det belopp, som är bestämdt för direkt öfverlåtelse.

För sådant fall har enligt förslaget ansvaret för skattepliktens fullgörande och afräkningsnotans upprättande lagts å förmedlaren. Skälet härtill är, bland annat, det, att enligt den allmänna mäklareordningen mäklare icke äger uppträda såsom kommissionär utan allenast såsom förmedlare, och då den officiellt anställda mäklaren i denna sin egenskap är underkastad kontroll, synes det ju vara lämpligt att ålägga honom sådana förpliktelser vid värdepappersförmedling, som kunna garantera skattepliktens behöriga fullgörande.

Enligt förut angifna bestämmelser rörande öfverlåtelsestämpelns belopp skulle full stämpelskatt utgå vid direkt öfverlåtelse af värdepapper samt half stämpelskatt för uppgörelse mellan kommissionär och hans kommittent eller mellan kommissionär och tredje man, men däremot icke någon stämpelskatt vid uppgörelse mellan kontrahenter, som bägge handla såsom kommissionärer, allt under förutsättning att kommissionär tillika är fondhandlare.

I detta sammanhang bör till bedömande upptagas frågan om skattskyldigheten för öfverlåtelse, därom aftal afslutas i utlandet. Beträffande dylika aftal, därunder jämväl torde böra inbegripas de, som komma till stånd genom korrespondens mellan ort i Sverige och ort i utlandet, är att märka, att i de flesta fall stämpelavgift erlägges äfven i utlandet, och att således vid tillämpning af de allmänna bestämmelserna rörande stämpelplikten dubbelbeskattning komme att äga rum. I Tyskland gäller emellertid rörande dylika aftal, att full avgift skall utgöras, om båda kontrahenterna äro bosatta i Tyskland, men endast half avgift, om den ene kontrahenten är bosatt i utlandet. Då våra flesta affärer af ifrågavarande slag göras med Tyskland, torde, till förebyggande i någon mån af dubbelbeskattning, motsvarande bestämmelser lämpligen böra äfven hos oss införas.

Såsom redan angifvits, utgår förevarande förslag därifrån, att

köpeskillingen lägges till grund för skattskyldigheten. Med den uppfattning rörande skattens karaktär af kapitalomsättningsskatt, som förut gjorts gällande, stämmer det också utan tvifvel bäst, att stämpeln beräknas i visst förhållande till den öfverenskomna köpeskillingen, hvilken måste anses utgöra den säkraste exponenten för det öfverlåtna kapitalets storlek. En anmärkning kan härvid göras, nämligen att då med aktieöfverlåtelsen följer utdelningskupong för sista året, skatten drabbar icke allenast själfva kapitalet utan äfven dess årsafkastning. Denna oegentlighet torde dock få anses vara af mindre betydelse och kan för öfrigt svårigen undvikas.

Hvad hittills anförts beträffande skattskyldighet för öfverlåtelse af fondpapper har närmast haft afseende å köp. Af öfriga former för öfverlåtelse af dylika värdepapper — här är naturligen endast fråga om öfverlåtelse mellan lefvande (inter vivos) och således icke om sådana fall, då äganderätten öfvergår genom arf eller testamente, hvilka fång redan nu äro föremål för stämpelbeskattning efter särskilda grunder — gäller till en början beträffande gåfva, att gåfva af lös egendom enligt gällande bestämmelser i stämpelförordningen drager en stämpel af minst 60 öre och högst 1 krona 60 öre för hvarje fulla 100 kronor af egendomens värde. Stämpeln skall läggas å afhandling om gåfvan vid afhandlingens utgifvande. Skattskyldigheten har alltså gjorts beroende därpå, att afhandling upprättas. Att utöfver den stämpelskatt, hvarmed sådan afhandling skall förses, fordra särskild stämpel för öfverlåtelse af värdepapper, bör tydligen icke ifrågakomma. Icke heller synes anledning föreligga att för gåfva af fondpapper mer än för gåfva af annan lösegendom stadga stämpelskatt, i det fall att afhandling om gåfvan ej upprättas.

Öfverlåtelse af fondpapper kan vidare ske under form af byte. Därest stämpelskatt införes vid köp, torde därpå böra följa, att jämväl bytesaftal beskattas, enär eljest lätteligen en frestelse kunde uppstå att genom formen af bytesaftal kringgå stämpelplikten. Till grund för beräkning af stämpelskattens belopp vid byte af fondpapper bör likasom vid köp läggas de öfverlåtna fondpapperens värde. Då emellertid någon direkt värdemätare vid byte saknas, torde böra bestämmas, att vid sådant aftal det värde, å hvilket stämpelafgiften skall beräknas, icke får upptagas till lägre belopp än det vid tiden för öfverlåtelsen för papper af det ifrågasvarande slaget i allmänhet gällande. Utredning om detta värde kan emellertid icke gärna åstadkommas på annat sätt än genom vederbörande öfverlåtares egen försorg, hvilket med afseende på det relativt ringa antal fall, då

byte af ifrågavarande slags papper förekommer, icke torde verka betungande på den allmänna rörelsen. Då det sålunda uträknade värdet gifvetvis ofta nog för hvardera kontrahenten kommer att sluta å skilda belopp och svårighet därför understundom skulle kunna möta för bestämmande af det värde, efter hvilket en för transaktionen i dess helhet beräknad stämpel skulle utgå, samt det för öfrigt enligt sakens natur icke vid byte såsom vid köp låter sig göra att uttryckligen angifva, hvilken kontrahent, som vid bytet skall upprätta afräkningsnotan, torde det lämpligast vara, att en hvar af kontrahenterna utfärdar afräkningsnota och belägger densamma med stämpel efter det värde, de af honom öfverlåtna värdepapperna ansetts äga. Häraf följer, att skattesatsen vid byte bör sättas till hälften af stämpeln vid köp.

Slutligen bör framhållas, att då aktier eller banklotter utan mellangift utbytas mot andra aktier eller banklotter i samma bolag å enahanda eller lägre belopp och obligationer, likaledes utan mellangift, utbytas mot andra obligationer af samma utgifvare och med samma räntefot å enahanda eller lägre belopp, ingen öfverflyttning af kapital från en till annan äger rum och att förty bestämmelserna om stämpelpikten därför ej böra i dylika fall komma till tillämpning. Till förebyggande af all tvekan torde detta böra i författningen uttryckligen anmärkas.

I detta sammanhang torde böra beröras frågan om den afkastning, den ifrågasatta stämpelskatten kan förväntas skänka. Enligt upplysningar, som jag införskaffat rörande fondmäklarnas i Stockholm och bankinrättningarnas i riket fondpappersrörelse, har omsättningen hos fondmäklarna under tiden från början af år 1907 till den 30 november samma år uppgått till i rundt tal 121,300,000 kronor i aktier och banklotter samt 1,700,000 kronor i obligationer. Bankernas omsättning i enahanda hänseende under tiden den 1 januari — den 15 december 1907 har uppgått till öfver 700,000,000 kronor, däraf belöpa minst 640,000,000 kronor å aktier och banklotter samt ungefär 60,000,000 kronor å obligationer. Hela omsättningssumman hos fondmäklare och banker utgjorde alltså under sagda tider öfver 823,000,000 kronor, däraf 761,300,000 kronor å aktier och banklotter samt 61,700,000 kronor å obligationer. Ehuru nu icke medräknats omsättningen under senaste tiden af år 1907 och ehuru omsättningen å fondpappersmarknaden under senare halfåret 1907 var allt annat än liffig, beroende på den då inträdande penningknappheten och räntestegringen, bjuder likväl försiktigheten, synes mig, att för år 1909 taga i beräkning en ytterligare nedgång i fondpappersrörelsen, helst skatten, såsom redan angifvits, torde i någon mån verka

hämmande på de rena spekulationsaffärerna. För år 1909 har jag därför beräknat hela omsättningen hos fondmäklare och banker till allenast 750,000,000 kronor. Vidkommande fondpappersomsättningen i öfrigt må erinras, att, då fondmäklare och banker ensamma äga tillträde till fondbörsen i Stockholm, omsättningen å samma börs ingår i förut omförmälda omsättningssummor, samt att förty det allenast återstår att beräkna omsättningen hos de fria mäklarne och mellan enskilde. Denna omsättning torde icke uppskattas för högt, om den sättes till 300,000,000 kronor. I enlighet med de sålunda gjorda beräkningarna skulle omsättningen under år 1909 kunna uppskattas till 970,000,000 kronor i aktier och banklotter samt ungefär 80,000,000 kronor i obligationer. Att beräkna skatten å omsättningen, såsom om densamma droge full stämpel, blefve naturligtvis vilseledande. Omsättningen afser nämligen jämväl de transaktioner, som ägt rum genom kommissionär och alltså draga half stämpel eller äro från stämpelskatt befriade. Nödig försiktighet torde emellertid vara iakttagen, om man beräknar skatten vid affärer i aktier och banklotter till ungefär tredjedelen af de stämpelafgifter, som skulle utgå, därest omsättningen gjorts utan anlitan af mellanhänder. Vid obligationsaffärer torde man däremot kunna påräkna minst half stämpel för hela omsättningssumman. Enligt dessa beräkningar skulle stämpelafgiften för omsättningen i aktier och banklotter uppgå till 485,000 kronor och för omsättningen i obligationer till minst 40,000 kronor. Med de af mig föreslagna skattesatser bör alltså öfverlåtelsestämpeln kunna lämna en statsinkomst af åtminstone 500,000 kronor eller det belopp, som vid statsregleringen för år 1909 beräknats.

Af Riksdagens förut omförmälda skrifvelse framgår, att ett hufvudskäl till Riksdagens afslag å Kungl. Maj:ts föregående framställning om införande af öfverlåtelsestämpel är att söka däruti, att Riksdagen med stämpelafgiftens föreslagna anordning funnit det i så godt som de flesta fall icke blifva möjligt att utöfva en fullt verksam kontroll däröfver, att stämpelafgiften behörigen utgjordes. I anledning af detta Riksdagens yttrande torde den allmänna anmärkning kunna göras, att, därest man vill utsträcka stämpelskattens tillämpning till andra tillfällen än sådana, då skattens utgörande kan förknippas med handlingens företeende till någon åtgärd inför vederbörlig myndighet, såsom fallet är med t. ex. stämpeln vid lagfarter, inteckningar och bouppteckningar, det icke låter sig göra att träffa sådana anordningar, att skatten kommer att utgå med samma så att säga automatiska säkerhet som i de nyssnämnda fallen. Uppställer man som fordran på skatten, att den i hvarje

fall skall träffa med osviklig säkerhet, nödgas man därför afstå från skattens införande, ty en sådan fordran låter sig icke realisera — åtminstone icke med mindre man vill underkasta de civilrättsliga bestämmelserna rörande transaktioner af ifrågavarande slag modifikationer, som på ett synnerligen genomgripande sätt skulle inskränka den enskilda och allmänna rörelsefriheten, något, som ingalunda kan anses önskvärdt.

I anordningar, så vidt möjligt oberoende af civillagarna, bör kontrollen sökas. Innan jag redogör för de anordningar, som i sådant syfte föreslås, tillåter jag mig mera allmänt framhålla, att man torde vara berättigad att, liksom i fråga om den förr stadgade stämpelpikten för inrikes växlar och beträffande skyldigheten att afgifva deklaration till ledning vid inkomsttaxering, i viss mån lita till den skattskyldiges egen goda vilja, allrahelst den skatt, som skulle följa med kapitalplacering i fondpapper, icke i regel torde för de skattskyldige kännas mera utan oftast mindre betungande än den skattskyldighet, som grundar sig å inkomstdeklaration, nämligen skattskyldighet till stat och kommuner m. fl. samfälligheter.

Och äfven om, särskildt i början, öfverträdelser af de ifrågasatta skattebestämmelserna komme att inträffa, synes man hafva full anledning till det antagandet, att, i den mån skyldigheten att utgöra skatten kommer att ingå i allmänhetens medvetande, dylika öfverträdelser komma att varda allt mera sällan förekommande. Särskildt beträffande de nu ifrågavarande affärstransaktionerna lär man äga skäl till en sådan förhoppning, då man erinrar sig, att det vida öfvervägande flertalet öfverflyttningar af aktier, banklotter och obligationer sker genom förmedling af banker eller mäklare, officiellt anställda eller icke, om hvilka man som regel torde kunna antaga, att de icke genom att lämna sitt biträde till lagöfverträdelser vilja riskera sitt anseende och sin ställning. Å andra sidan är det naturligtvis erforderligt att, i den mån sådant utan rörelsens oskäligen betungande kan ske, söka, utöfver de nödvändiga straffbestämmelserna, vidtaga särskilda anordningar till kontroll å skattebestämmelsernas efterlefnad, särskildt som vid de nu ifrågavarande transaktionerna skattesvek enligt sakens natur i många fall eljest lätt kan undandraga sig upptäckt.

Såsom en dylik kontrollanordning är i Tyskland stadgad skyldighet att vid öfverlåtelser af affärspapper af nu ifrågavarande slag uppätta slutnota; och torde, på sätt Riksdagen i sin skrifvelse af den 23 maj 1906 antydt, en likartad anordning väl lämpa sig till införande äfven hos oss. Ett sådant slutnotetvång kan icke sägas blifva för

affärsrörelsen i afsevärd mån betungande, och anordningen låter sig utan större svårigheter i lagstiftningsväg genomföras. Det bör erinras, att i Tyskland dessa slutnotor äro tillskapade af skattelagstiftningen för rent fiskaliskt ändamål. De äro främmande för civillagstiftningen och sakna följaktligen betydelse ur privaträttslig synpunkt, hvilket förhållande bland annat tager sig uttryck däruti, att de icke behöfva vara underskrifna. Ej heller hos oss torde föreligga någon nödvändighet att gifva dessa handlingar annan karaktär eller större räckvidd än i Tyskland. Ehuru sålunda någon öfverflyttning af värden icke skulle ske genom en dylik handling, torde likväl denna — som till skillnad från andra af mäklare utgifna slutnotor torde böra benämnas *afräkningsnota* — och icke själfva värdehandlingen böra beläggas med stämpel. Detta är ändamålsenligt äfven ur den synpunkten, att det blefve opraktiskt att vid hvarje öfverlåtelse af ett aktie- eller lottbref förse detsamma, som ju i regel är afsedt att gälla för en obestämd framtid, med stämpel. Omtryckning af aktie- och lottbrefven skulle härigenom ofta nödvändiggöras.

Afräkningsnota, hvilken enligt förslaget skall upprättas vare sig öfverlåtelsen sker skriftligen eller endast muntligen, bör upptaga ort och tid för öfverlåtelsen, öfverlåtarens och mottagarens namn och bostad, föremålet för öfverlåtelsen och värdet af det öfverlåtna, men behöfver icke vara underskrifven.

Vidare skall enligt förslaget afräkningsnota upprättas i två exemplar, af hvilka upprättaren, om han handlar för egen räkning eller såsom kommissionär, behåller ett och det andra afsändes till kontrahenten. I fall, då förmedlare biträdt vid köpets afslutande, har förmedlaren visserligen ålagts skyldighet att upprätta notan, men de båda exemplaren sändas ett till hvardera kontrahenten. För stämpelbeläggningsansvarar däremot notans utfärdare och därvid användas dubbla beläggningsstämplar, hvilket möjliggör, att hvarje exemplar af notan kan förse med stämpel. Genom bestämmelsen, att en hvar kontrahent skall vid stämpelpfiktig öfverlåtelse erhålla en stämpelbelagd slutnota, vinnes en ömsesidig kontroll från kontrahenternas sida öfver stämpelpfiktens fullgörande. I följd däraf har ock ansvaret för underlåtenhet i sådant afseende kunnat läggas å en hvar af kontrahenterna.

Kontroll däröfver att afräkningsnota verkligen upprättas och stämpelbelägges kan i affärer mellan enskilde säljare och köpare gifvetvis icke af staten direkt anordnas. Med den nu föreslagna anordningen måste emellertid ett undandragande af stämpelpfikten förutsätta försummelse eller svek från bägge kontrahenternas sida, något som väl

endast undantagsvis lärer ifrågakomma. Den ömsesidiga kontrollen liksom straffhotet synes mig därför innebära de bästa garantier för författningens efterlefnad i de fall, där offentlig kontroll icke låter sig anordna. I sådana fall kunde det ju vara likgiltigt, hvilkendera af kontrahenterna afräkningsnotetvånget närmast ålägges. I förslaget har sådant tvång i första hand lagts å säljaren. I de fall åter, där den ene kontrahentens verksamhet kan från statens sida kontrolleras, är det uppenbarligen af vikt, att afräkningsnotetvånget lägges i första rummet å denne kontrahent.

Från den allmänna regeln vid köp, att notans upprättande skall åligga den, som på annan öfverlåter värdehandlingen, har därför gjorts ett undantag, hvilket med afseende å mängden af de fall, i hvilka undantagsbestämmelsen kommer till tillämpning, i högst väsentliga mån inskränker betydelsen af den allmänna regeln. Det är nämligen ett obestriddigt sakförhållande, att i alldeles öfvervägande grad omsättningen af aktier, banklotter och obligationer sker genom fondhandlare, d. v. s. genom mäklare, officiellt anställda eller privata, samt banker. Mäklare eller åtminstone bank tager väl i vanligaste fall såsom kommissionär befattning med fondpappersaffärer, d. v. s. mäklaren eller banken köper eller säljer *för annans räkning*, och vare sig detta är fallet eller ock mäklaren eller banken köper eller säljer för egen räkning, blir banken eller mäklaren dock kontrahent i uppgörelsen, i förra fallet med såväl kommittent som tredje man. Med *kontrahent* i köpeaftal kan nämligen ej förstås annan än den, som gent emot den andra parten framträder såsom den synlige säljaren eller köparen, öfverlåter eller emottager papperet, med andra ord: handlar i eget namn om än för annans räkning. När fondhandlare *afyttrar* vare sig för egen räkning eller såsom kommissionär för annans räkning fondpapper, är han enligt den allmänna regeln pliktig upprätta afräkningsnota. Enligt förslaget skall emellertid fondhandlare, som till kontrahent har annan än fondhandlare, äfven för de fall, att han *förvärvar* värdepapper vare sig för egen räkning eller på uppdrag af kommittent, upprätta afräkningsnota och förse denna med stämpel.

En dylik allmän skyldighet att upprätta afräkningsnota åligger slutligen enligt förslaget den, som uppträder icke för egen räkning eller såsom kommissionär utan allenast såsom *förmedlare*, i hvilken händelse afräkningsnotan bör innehålla, utom kontrahenternas, jämväl förmedlarens namn. Detta har, såsom redan antydts, sin särskilda betydelse i den omständigheten, att, då mäklare enligt gällande allmänna

mäklareordning biträder vid köp och försäljning af värdepapper, afräkningsnotetvånget lägges å en person med officiell anställning.

I alla de fall, där fondhandlare eller mäklare tager befattning med öfverlåtelse af en värdehandling af det slag, hvarom här är fråga, har alltså ansvaret för stämpelpliktens fullgörande i första hand lagts å fondhandlare eller mäklare.

Det är emellertid icke nog att, såsom jag ärnar föreslå, officiellt anställda kontrollanter skola äga rätt att granska fondhandlars räkenskaper och handlingar, däri inbegripet afräkningsnotorna, utan vissa särskilda föreskrifter böra därjämte lämnas, som möjliggöra, att dessa kontrollanter skola kunna på ett nöjaktigt sätt konstatera transaktionens beskaffenhet.

I de fall, där afräkningsnota belagts med half stämpelafgift och fondhandlaren alltså handlat i kommission, skall af fondhandlars böcker framgå, att, i sammanhang därmed att han genom ifrågavarande transaktion på uppdrag af en person köpt eller sålt värdepapperen, han äfven för annans räkning sålt, respektive köpt samma papper. Blott härigenom kan han visa, att han icke något ögonblick varit papperens ägare. I analogi med hvad i Tyskland gäller har tillika i förslaget stadgats skyldighet för fondhandlaren att i nu omfördälda fall förse afräkningsnotan med påskrift: i kommission.

Man får emellertid icke heller förbise de fall, där öfverlåtelse äger rum genom ett flertal kommissionärer och där sålunda enligt förut angifven regel en, två eller ännu flera transaktioner från och till kommissionär blifva stämpelfria. I anledning häraf har föreslagits, att, där på grund af nyssnämnda förhållande transaktion mellan fondhandlare är skattefri, en hvar af kontrahenterna skall till den andre utfärda afräkningsnota, ett förfaringssätt, som för öfrigt vid transaktioner mellan banker redan nu äger rum, samt att hvardera kontrahenten gifver den af honom utfärdade notan påskrift: i kommission. Härigenom har denne kontrahent förklarat, att han handlat i nyssnämnda egenskap eller såsom kommissionär, och allenast under förutsättning att en så beskaffad förklaring kommit den andra kontrahenten tillhanda, befrias denne från ansvar för underlåten eller felande stämpelbeläggning. Härjämte åligger det kontrahent i aftalet att vidfoga den honom tillhandakomma, i kommission utfärdade notan det hos honom förvarade exemplar af den nota, han själf i anledning af samma aftal utfärdat. Vid misstanke om svek blir det sålunda möjligt att med ledning af dessa afräkningsnotor undersöka, huruvida vederbörande fondhandlare kan anses i det angifna fallet hafva handlat såsom kommissionär.

För beredande i allmänhet af kontroll öfver fondhandlares verksamhet bör stadgas, att, då fondhandlare utfärdar afräkningsnota, notan tages ur en för ändamålet inrättad bok, däri blanketterna äro inhäftade och försedda med nummer i fortlöpande följd. Då enligt den allmänna regeln nota skall upprättas i två exemplar, bör blankett vara dubbel och de båda hälfterna åtskiljas från hvarandra medelst perforering.

På sätt redan antydts, åligger det enligt förslaget fondhandlare att hålla sina räkenskaper och handlingar tillgängliga för tillsyn därå, att föreskrifterna i förevarande ämne efterlefvas. Sådan tillsyn skulle enligt förslaget tillkomma öfverståthållarämbetet och Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i länen och utöfvas, beträffande de af Kungl. Maj:t oktrojerade bankbolagen, i regel af de enligt banklagarna af öfverståthållarämbetet och Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande utsedda allmänna ombud, samt, hvad angår öfriga fondhandlare, af särskilda utaf samma myndigheter förordnade tillsyningsmän. I fråga om bankbolagen är emellertid att märka, att de allmänna ombudens verksamhet är begränsad till bankernas hufvudkontor. Där bank vid afdelningskontor drifver obetydlig fondpappersrörelse, finnes naturligen icke något hinder att till hufvudkontoret för granskning införskaffa afdelningskontorets handlingar och räkenskaper rörande fondpappersrörelsen. Hänsyn måste emellertid tagas till de fall, där bank vid afdelningskontor drifver så omfattande fondpappersrörelse, att olägenheter skulle uppstå vid kontoret, om äfven för en kortare tid räkenskaperna därifrån aflägsnades. Därjämte torde det för kontrollens effektivitet vara lämpligt, att å de orter, där fondrörelsen är centraliserad, tillsynen i dess helhet utöfvas å platsen för rörelsen. I anledning häraf skall, enligt förslaget, Konungen kunna förordna, att å viss ort, där handel med fondpapper drifves vid banks afdelningskontor, tillsynen äfven öfver sådan rörelse skall utöfvas af tillsyningsmän.

Kostnaderna för en sålunda anordnad kontroll skulle inskränka sig till arfvode och eventuellt vid resor rese- och traktamentsersättning till omförmälda tillsyningsmän. Enligt banklagarna skola nämligen bankerna själfva vidkännas kostnaden för den tillsyn öfver bankrörelsen, bankerna enligt samma lagar äro underkastade. Då i banks rörelse jämväl ingår handel med fondpapper, kan det alltså inträffa, att till följd af det ökade arbete, som af nu ifrågavarande tillsyn skulle föranledas, banks kostnader för tillsynen något höjas. Utöfvas tillsynen vid banks afdelningskontor af särskildt förordnad tillsyningsman, bör dock staten vidkännas denna utgift.

Fondrörelsen är, som bekant, i vårt land ganska centraliserad. Om jag undantager Stockholm och möjligen Göteborg, lärer å ort, där fondrörelse af annan än bank bedrifves, icke erfordras mer än en tillsyningsman. I Stockholm däremot erfordras säkerligen för behörig kontroll å verksamheten hos de många enskilda fondmäklarna, två eller flera tillsyningsmän. Äfven om tillsyningsman en gång i kvartalet skulle genomgå fondhandlarnas böcker och handlingar, lärer i allt fall kostnaden för hela kontrollen, hvad beträffar Stockholm, icke komma att uppgå till högre belopp än 6,000 å 7,000 kronor om året. För öfriga orter i riket torde sammanlagda kostnaden för tillsynen icke öfverstiga samma belopp. I hvarje fall kan man hafva anledning antaga, att tillsynskostnaden i dess helhet stannar vid högst 15,000 kronor. Denna kostnad synes lämpligen kunna utgå från det å sjunde hufvudtiteln anvisade förslagsanslag till stämpelomkostnader. Detta anslag höjdes år 1907 från 234,000 kronor till 280,000 kronor. Att med hänsyn till det jämförelsevis ringa belopp, de tillsynskostnader, hvarom nu är fråga, skulle uppgå, redan innevarande år, innan erfarenhet om sagda anslags tillräcklighet i öfrigt vunnits, föreslå en ytterligare höjning af samma anslag anser jag icke erforderligt.

För att i korthet sammanfatta de föreslagna bestämmelserna i fråga om kontrollen, gå dessa sålunda ut på följande. Afräkningsnotetvång och stämpelplikt hafva ålagts bägge kontrahenterna vid öfverlåtelsen. Afräkningsnota upprättas i två exemplar och bägge exemplaren stämpelbeläggas. När hvardera kontrahenten skall hafva ett exemplar, har sålunda en ömsesidig kontroll genomförts; och då öfverlåtelse enskilda personer emellan äger rum, måste alltså vid bristande stämpelbeläggning underlåtenhet i eller utan sviklig afsikt från bägge sidor föreligga. Den större delen af fondpappersomsättningen försiggår emellertid genom bank- och mäklarefirmor, som i de särskilda fallen handla antingen för egen räkning eller såsom kommissionärer. I förhållande till den enskilde säljaren eller köparen förefinnes, då banken eller mäklaren köper eller säljer för egen räkning, samma ömsesidiga kontroll som vid direkt öfverlåtelse mellan enskilda personer. Vid handel i kommission mellan fondhandlare, å ena, samt enskild person eller annan fondhandlare, å andra sidan, är så ordnadt, att underlåtenhet att helt eller delvis stämpelbelägga afräkningsnota förutsätter upprättandet af nota, som *falskeligen* uppgifves vara grundad å kommissionsuppdrag. Genom stadgandena om blankettböcker och om bevarandet af utväxlade afräkningsnotor i kommission har material för kontrollerandet af trans-

aktionernas beskaffenhet ävägabragts. Denna kontroll kommer att utgöras af officiellt anställda kontrollanter.

Beträffande bestämmelser i förslaget, hvilka icke redan berörts, tillåter jag mig anmärka, att den tid af två år, under hvilken fondhandlare ålagts bevara afräkningsnotor och blankettböcker, bestämts med hänsyn därtill, att brott mot författningen skulle enligt allmänna strafflagens bestämmelser vara preskriberadt efter utgången af samma tid. Att såsom i Tyskland tillika lämna föreskrift därom, att enskilda personer vore pliktiga att vid äfventyr af ansvar under viss tid bevara af dem upprättade eller dem tillhandakomna afräkningsnotor, synes vara något för oss främmande. Ändamålet med ett dylikt stadgande vinnes i det stora hela därigenom, att, såsom i 15 § af författningsförslaget angifves, i mål angående underlåtenhet att utfärda och stämpelbelägga afräkningsnota bevisningsskyldigheten lägges å den, som sådant ålegat.

Slutligen har i författningsförslaget till undvikande af missförstånd uttryckligen stadgats, att vid exekutiv auktion å fondpapper auktionsförrättaren skall anses såsom förmedlare. Denne åligger det alltså att upprätta och stämpelbelägga afräkningsnota, och skall stämpelkostnaden gäldas liksom andra utsökningskostnader ur köpeskillingen, eller, där denna därtill icke förslår, af den, som påkallat förrättningen.

Bestämmelserna rörande öfverlåtelsestämpeln kunna möjligen synas hafva bort införas i gällande förordning angående stämpelafgiften. Det har emellertid under arbetets fortgång visat sig medföra stora svårigheter att med samma förordnings nuvarande uppställning vidtaga en sådan anordning, utan att samtidigt bestämmelserna rörande öfverlåtelsestämpeln skulle förlora i reda och öfverskådlighet. I anledning häraf hafva bestämmelser rörande öfverlåtelsestämpeln sammanförts i ett förslag till förordning angående en särskild stämpelafgift vid köp och byte af fondpapper, hvilket torde få biläggas dagens protokoll.

Sedan föredragande departementschefen här efter uppläst samma författningsförslag, yttrade departementschefen vidare:

Jag hemställer i underdånighet, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreskrifva, att utdrag af dagens protokoll skall öfverlämnas till statskontoret med nådig befallning att afgifva underdånigt utlåtande öfver omförmälda författningsförslag.

Häruti instämde statsrådets öfriga ledamöter.

Hvad statsrådet sålunda hemställt behagade Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:
Axel Nyström.

Bilaga.

Förslag

till

Förordning

angående en särskild stämpelafgift vid köp och byte af fondpapper.

1 Kap.

Allmänna grunder för stämpelafgiftens utgörande.

1 §.

Vid öfverlåtelse af fondpapper genom köp eller byte skall erläggas en särskild afgift till belopp och i den ordning här nedan sägs.

Med fondpapper i denna förordning förstås aktier i inländska och utländska aktiebolag, lotter i inländska solidariska bankbolag (banklotter) samt obligationer.

2 §.

När fondpapper öfverlåtes genom köp eller byte, skall afräkningsnota upprättas.

Afslutas dylikt aftal i kommission, d. v. s. handlar kontrahent i aftalet för annans räkning men i eget namn (kommissionär), skall ändock anses såsom en särskild öfverlåtelse ej mindre uppgörelsen mellan kommissionären och den person, för hvars räkning kommissionären handlar (kommittenten), än äfven uppgörelsen mellan kommissionären och tredje man.

3 §.

1. Afräkningsnota, hvarom i 2 § förmäles, skall, där ej nedan annorlunda stadgas, vid köp förses med stämpel till följande belopp, nämligen:

a) vid köp af aktier och banklotter 30 öre, då de öfverlättna aktiernas eller banklotternas sammanlagda värde icke öfverstiger 200 kronor, och därutöfver 30 öre för hvarje påbörjadt belopp af 200 kronor,

b) vid köp af obligationer med stämpel af 20 öre, då de öfverlättna obligationernas sammanlagda värde ej öfverstiger 200 kronor, och därutöfver 20 öre för hvarje påbörjadt belopp af 200 kronor.

dock att, där den ene kontrahenten är fondhandlare och aftalet avslutas icke för dennes egen räkning utan i kommission, afräkningsnotan skall förses

c) vid köp af aktier och banklotter med stämpel af 15 öre, då de öfverlättna aktiernas och banklotternas sammanlagda värde icke öfverstiger 200 kronor, och därutöfver 15 öre för hvarje påbörjadt belopp af 200 kronor, samt

d) vid köp af obligationer med stämpel af 10 öre, då de öfverlättna obligationernas sammanlagda värde ej öfverstiger 200 kronor, och därutöfver 10 öre för hvarje påbörjadt belopp af 200 kronor.

Äfvenledes skall, där ej nedan annorlunda stadgas, afräkningsnota vid byte förses med stämpel till följande belopp, nämligen

e) vid byte af aktier och banklotter 15 öre, då det värde, som enligt 4 § 4 mom. skall i afräkningsnotan upptagas, ej öfverstiger 200 kronor, och därutöfver 15 öre för hvarje påbörjadt belopp af 200 kronor, samt

f) vid byte af obligationer 10 öre, då det värde, som enligt 4 § 4 mom. skall i afräkningsnotan upptagas, ej öfverstiger 200 kronor, och därutöfver 10 öre för hvarje påbörjadt belopp af 200 kronor.

Med fondhandlare förstås i denna förordning solidariskt bankbolag, bankaktiebolag och fondmäklare äfvensom annan, som drifver sådan rörelse med fondpapper, att han på grund däraf är pliktig föra handelsböcker.

2. Afslutas aftal om köp eller byte af fondpapper i utlandet, och är den ene kontrahenten bosatt i utlandet, utgöres stämpeln med hälften af det belopp, hvarmed afräkningsnotan enligt de i 1 mom. gifna bestämmelser eljest skolat förses.

Såsom afslutadt i utlandet anses ock sådant aftal, som kommit till stånd medelst post, telefon eller telegraf mellan ort i Sverige och ort i utlandet.

3. Stämpelplikt äger icke rum i följande fall, nämligen:

a) då bägge kontrahenterna äro fondhandlare och aftalet å hvar-dera sidan afslutas icke för egen räkning utan i kommission;

b) då aktie eller banklott utan mellangift utbytes mot annan eller andra aktier eller banklotter i samma bolag och till enahanda eller lägre belopp;

c) då obligation utan mellangift utbytes mot annan eller andra obligationer af samma utgifvare samt med samma räntefot och till enahanda eller lägre belopp;

d) då vid öfverlåtelse af obligation den ene kontrahenten är svenska staten, Sveriges riksbank eller Sveriges allmänna hypoteksbank, samt slutligen

e) vid sådan öfverlåtelse af obligation, då enligt förordningen angående stämpelafgiften obligationen skall före utlämnandet eller före öfverlåtelsen förses med särskild stämpel.

4. Värdet å de öfverlåtna fondpapperen skall vid köp anses motsvara köpeskillingen och må vid byte icke upptagas till lägre belopp än det vid tiden för bytesaftalet i allmänhet gällande.

2 Kap.

Om afräkningsnota.

4 §.

1. Afräkningsnota skall upprättas samma dag, som köp- eller bytesaftal afslutas.

2. Vid köp skall afräkningsnota upptaga kontrahenternas (säljarens och köparens eller kommissionärens och kommittentens eller kommissionärens och tredje mans) namn och bostad, ort och dag för köpets afslutande, föremålet för öfverlåtelsen äfvensom den öfverenskomna köpeskillingen.

Skyldigheten att upprätta afräkningsnota åligger, där ej nedan annorlunda sägs, *säljaren*, vare sig denne handlar för egen räkning eller såsom kommissionär.

Är fondhandlare köpare vare sig för egen räkning eller i egen-
skap af kommissionär, och är den andra kontrahenten ej fondhandlare,
skall *köparen* upprätta afräkningsnotan.

Där vid öfverlåtelse af fondpapper någon, utan att själf uppträda
vare sig som säljare eller köpare, förmedlat aftalet mellan kontrahenterna,
åligger det *förmedlaren* att upprätta afräkningsnotan, som därvid skall
upptaga, utom kontrahenternas, jämväl förmedlarens namn.

Då fondhandlare avslutar köpeaftal icke för egen räkning utan
såsom kommissionär, skall han förse afräkningsnota med påskrift: i
kommission (afräkningsnota i kommission).

Afräkningsnota behöfver icke vara underskrifven.

3. Då *köpeaftal* avslutas mellan kontrahenter, hvilka bägge äro
fondhandlare, skall kontrahent, som köper i kommission, öfver uppgörelsen
mellan fondhandlarna upprätta särskild ostämplad afräkningsnota i
kommission.

4. I fall där *bytesaftal* avslutas mellan, å ena sidan, kommissionär,
som är fondhandlare, och, å andra sidan, kontrahent, som icke är dylik
kommissionär, upprättas afräkningsnota endast af fondhandlaren. Af-
slutas bytesaftalet genom förmedlare, skall denne upprätta särskild af-
räkningsnota för en hvar af kontrahenterna. Vid bytesaftal i andra
än nu nämnda fall skall hvardera kontrahenten upprätta afräkningsnota.

I afräkningsnota vid bytesaftal upptages värdet allenast å de
fondpapper, som öfverlätas af den kontrahent, hvilken själf eller för
hvilkens räkning förmedlaren har att upprätta notan. Är vid bytesaftal
fondhandlare kontrahent och har aftalet afslutats icke för dennes egen
räkning utan i kommission, skall i afräkningsnotan upptagas värdet å
de fondpapper, som öfverlätas af den andre kontrahenten (kommittent
eller tredje man). Skall vid byte kontrahent utgifva mellanavgift, till-
lägges denna afgift värdet å de fondpapper, samma kontrahent öfverlåter.

Rörande afräkningsnotas innehåll i öfrigt gäller hvad i 2 mom.
sägs med afseende å afräkningsnota vid köp.

5. Afräkningsnota upprättas i två lika lydande exemplar. Då den,
hvilken det åligger att upprätta afräkningsnotan, handlar för egen
räkning eller såsom kommissionär, skall det ena exemplaret af notan
stanna i förvar hos upprättaren och det andra sist å tredje dagen, efter
det aftalet kommit till stånd, afsändas till kontrahenten. Är aftalet åter
slutet genom förmedlare, skall denne inom nämnda tid afsända båda
exemplaren, ett till hvardera kontrahenten.

6. Då fondpapper säljas å exekutiv auktion, anses auktionsför-
rättaren såsom förmedlare.

5 §.

Då fondhandlare utfärdar afräkningsnota, skall notan tagas ur en för ändamålet inrättad bok, hvori blanketterna äro inhäftade och försedda med nummer i fortlöpande följd. Hvarje blankett skall genom perforering vara delad i två lika lydande och med samma nummer försedda hälfter.

Fondhandlare, som vid köp eller byte mottagit ostämplad afräkningsnota i kommission, skall bilägga densamma det hos honom förvarade exemplaret af den utaf honom själf öfver köpet eller bytet utfärdade notan.

Blankettbok med tillhörande exemplar af upprättade afräkningsnotor äfvensom vid köp- eller bytesaftal bekomna afräkningsnotor skola af fondhandlare bevaras i två år.

3 Kap.

Om den, hvilken stämpelplikten åligger, och sättet för dess fullgörande m. m.

6 §.

Den, som enligt 4 § 2 och 4 mom. är pliktig upprätta afräkningsnota, är skyldig att belägga densamma med föreskrifven stämpel i förhållande till värdet å de försålda värdepapperen eller vid byte till det värde, som enligt 4 § 4 mom. skall i afräkningsnotan upptagas.

För utgörandet af föreskrifven stämpel svare likväl i hvarje fall såväl hvardera kontrahenten för sig som ock förmedlare, med den inskränkning att, om köp- eller bytesaftalet afslutats i utlandet, ansvaret ligger endast å här i riket bosatt kontrahent och förmedlare.

7 §.

1. För stämpelbeläggning af afräkningsnota skall användas dubbel beläggningsstämpel (öfverlåtelsestämpel). Öfverlåtelsestämplar skola vara att tillgå af följande slag, nämligen å 5, 10, 15, 20, 25, 30, 40, 50, 60 och 75 öre samt 1, 1,20, 1,50, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 15, 20, 25, 30, 50, 75, 100, 200 och 500 kronor.

De två exemplaren af afräkningsnotan förses med hvar sin hälft

af stämpeln, därvid iakttages, att den med n:o 1 märkta hälften anbringas å det exemplar af notan, som skall förblifva i upprättarens förvar, eller, där afräkningsnotan upprättas af förmedlare, å det exemplar af notan, som öfversändes till öfverlåtaren.

Öfverlåtelsestämpeln fästes å afräkningsnota med hela den limmade sidan och skall, med angifvande af datum, makuleras genom lämplig påteckning, färg eller svartstämpling.

2. När till afräkningsnota erfordras stämpel till större belopp än en stämpel innehåller, må två eller flera stämplat begagnas. Där stämpelbeloppet utfaller i sådant tal, hvarå stämpel ej finnes eller hvartill flera stämplat å mindre värden ej kunna sammanjämkas, skall stämpel å det lägre värde, som är sagda tal närmast, begagnas.

3. Förmedlare, som drifver sådan rörelse med värdepapper, att han på grund däraf är pliktig föra handelsböcker, åligger att i sina böcker göra anteckning om beloppet af den stämpel, som blifvit åsatt afräkningsnota, hvars båda exemplar afsändts till kontrahenterna.

4. För stämpel, som af förmedlaren åsatts afräkningsnota, äger denne utbekomma ersättning hos hvilken af kontrahenterna som helst. Stämpel å afräkningsnota, som, efter försäljning af fondpapper å exekutiv auktion, af auktionsförrättaren upprättas, skall gäldas på sätt i 164 § utsökningslagen om kostnad för utmätt egendoms försäljning stadgas.

8 §.

Fullgör ej den, som det jämlikt 4 § 2 och 4 mom. åligger att upprätta och till kontrahent afsända afräkningsnota, denna skyldighet, skall kontrahent, som svarar för stämpelafgiftens utgörande, inom fjorton dagar efter köpets eller bytets afslutande upprätta och till den andra kontrahenten afsända sådan nota, vederbörligen stämpelbelagd. Har kontrahent, som svarar för stämpelafgiftens utgörande, emottagit afräkningsnota, hvilken icke blifvit försedd med föreskrifven stämpel, åligger det honom att inom sagda tid förse notan med felande stämpel.

Där, vid aftal om köp eller byte mellan fondhandlare, den ene, som utfärdat ostämplat afräkningsnota i kommission, icke från kontrahenten mottagit dylik eller ock vederbörligen stämpelbelagd afräkningsnota öfver samma köp eller byte, åligger det den förre att inom nyssnämnda tid förse det hos honom förvarade exemplaret af den utaf honom utfärdade afräkningsnotan med stämpel till det belopp, som skolat för köpet eller bytet utgå, om kontrahenten icke varit kommissionär.

Då i fall, hvarom i denna § förmäles, stämpelbeläggningen äger rum utan att afräkningsnotans bägge exemplar äro för den, som utgör stämpelbeläggningen, tillgängliga, åligger denne att belägga det för honom tillgängliga exemplaret med den med n:o 1 märkta del af stämpeln och en afskrift af samma exemplar med den andra delen af samma stämpel; börande denna afskrift omedelbarligen öfversändas till kontrahent.

4 Kap.

Kontrollföreskrifter.

9 §.

Bolag, förening eller enskild person, som, i eller utan samband med annan rörelse eller näring, ämnar drifva handel med fondpapper vare sig för egen räkning eller i kommission, skall därom, innan handel af sådant slag börjas, göra särskild anmälan, om handeln skall idkas i Stockholm, till öfverståthållarämbetet och eljest till Konungens befallningshafvande i det län, där rörelsen skall drivas.

Anmälan om handel med fondpapper, som redan drifves, när denna författning träder i kraft, skall i enahanda ordning ske inom en månad efter nämnda tidpunkt.

Anmälningsskyldighet, hvarom i denna § förmäles, åligger dock icke af handels- och sjöfartsnämnd antagen fondmäklare samt ej heller solidariskt bankbolag eller bankaktiebolag, såvidt angår banks hufvudkontor.

10 §.

Tillsyn öfver efterlefnaden af de i denna förordning gifna föreskrifter tillkommer öfverståthållarämbetet och Konungens befallningshafvande i länen.

Sådan tillsyn utöfvas, hvad angår annan fondhandlare än solidariskt bankbolag och bankaktiebolag, genom särskilda tillsyningsmän, som utses af öfverståthållarämbetet för rörelse, som drifves inom Stockholm, och eljest af Konungens befallningshafvande i vederbörande län. Nämnda tillsyningsmän äga uppbära dels särskildt arfvode, som på förslag af öfverståthållarämbetet eller Konungens befallningshafvande fastställas af Konungen, dels ock vid resor i och för uppdragets fullgörande rese-

kostnads- och traktamentsersättning enligt tredje klassen i gällande resereglemente.

Beträffande de solidariska bankbolagen och bankaktiebolagen utöfvas tillsynen genom de af öfverståthållarämbetet och Konungens befallningshafvande jämlikt gällande banklagar utsedda allmänna ombud, dock att Konungen vill, där så befinnes lämpligt, förordna, att å viss ort, där handel med fondpapper drifves vid banks afdelningskontor, tillsynen äfven öfver sådan rörelse utöfvas af tillsyningsmän, hvarom ofvan förmäles.

11 §.

Fondhandlare, som står under tillsyn af tillsyningsman, är skyldig att, när helst så påfordras, för tillsyningsmannen förete sina räkenskaper och handlingar. Efter därom af allmänna ombudet vid bank gjord tillsägelse åligger bank att till hufvudkontoret för granskning införskaffa bankens vid afdelningskontor förefintliga blankettböcker samt andra handlingar och räkenskaper, såvidt de angå bankens handel med fondpapper å ort, där icke på grund af Konungens förordnande tillsynen öfver dylik rörelse skall utöfvas af tillsyningsman.

Tredskas bank eller annan fondhandlare att fullgöra hvad honom sålunda åligger, äge öfverståthållarämbetet eller Konungens befallningshafvande förelägga den tredskande vite och till sådant vite fälla.

5 Kap.

Ansvarsbestämmelser.

12 §.

Den, som enligt 4 eller 8 § är pliktig upprätta afräkningsnota öfver köp eller byte af fondpapper, men underlåter att sådant fullgöra eller att förse upprättad nota med föreskrifven stämpel, böte tjugugån timer det felande stämpelbeloppet.

Hade afräkningsnotan ej skolat förseas med stämpel, böte tio kronor.

Har någon i afräkningsnota, som af honom upprättats, mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift och därigenom föranledt, att stämpelavgift icke till behörigt belopp blifvit utgjord, böte från och med tjugutill och med femtio gånger det stämpelbelopp, som genom det oriktiga påförandet undandragits, dock minst femtio kronor.

13 §.

Har någon, som är skyldig förse afräkningsnota med stämpel, försummat att makulera stämpel, hvarmed sådan handling blifvit belagd, vare påföljden böter fem kronor.

Den, som bryter mot de i 4 § 5 mom., 5 § eller 7 § 1 eller 3 mom. meddelade ordningsföreskrifter, straffes, där ej i 12 § annan påföljd blifvit för förseelsen utsatt, med böter från och med fem till och med femhundra kronor.

14 §.

Försummas anmälan, som i 9 § föreskrifves, straffes den försumlige med böter från och med fem till och med femhundra kronor.

15 §.

De i 12, 13 och 14 §§ omförmälda förseelser åtalas af allmän åklagare vid allmän domstol.

Varder kontrahent i aftal om köp eller byte af fondpapper ställd under tilltal, för det han icke fullgjort honom åliggande skyldighet att upprätta eller stämpelbelägga afräkningsnota, vare till fredande från ansvar pliktig förete afräkningsnotan, där han icke i annan ordning gitter förete bevisning därom, att han fullgjort hvad honom i berörda afseende ålegat.

16 §.

Böter enligt denna förordning förvandlas vid bristande tillgång efter allmän lag.

17 §.

Af böter, som enligt denna förordning ådömas, tillfaller hälften åklagaren och hälften kronan. Finnes särskild angifvare, tage han hälften af åklagarens andel.

6 Kap.

Öfriga bestämmelser.

18 §.

Statskontoret skall i Stockholm genom därtill antagna försäljningsmän och i länen genom Konungens befallningshafvande låta tillhandahålla öfverlåtelsestämplar; åliggande Konungens befallningshafvande att för stämplarnas tillhandahållande förordna försäljningsmän för hvarje stad äfvansom, till erforderligt antal, för landet.

Den myndighet, som förordnat försäljningsman, äger, när så skäligt pröfvas, entlediga honom. Däröfver må klagan ej föras.

19 §.

Försäljningsman vare skyldig att för sin uppbörd ställa behörigen godkänd borgen eller ock nedsätta obligationer i enlighet med därom gällande föreskrifter; ägande försäljningsman att efter rekvisition hos den myndighet, som förordnat honom, få stämplars sig tillställda inom det belopp, för hvilket säkerhet sålunda blifvit ställd.

För stad förordnad försäljningsman åligger att hafva den till försäljningen afsedda lägenhet för allmänheten tillgänglig hvarje söcken-dag å tid, som bestämmes af den myndighet, hvilken förordnat försäljningsmannen.

20 §.

Beträffande uppbörd och redovisning för öfverlåtelsestämplar skall i tillämpliga delar iakttagas hvad som finnes föreskrifvet i förordningen angående stämpelafgiften, dock att försäljningsman i redovisning för öfverlåtelsestämplar icke äger att såsom ersättning för besvär och kostnader räkna sig till godo mer än en procent af det belopp, för hvilket öfverlåtelsestämplar under året försålt.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 april
1908.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: ALBERT PETERSSON,
ALFRED PETERSSON,
HEDERSTIERNA,
HAMMARSKJÖLD,
ROOS,
SWARTZ,
grefve HAMILTON,
grefve EHRENSVÄRD,
MALM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Swartz anförde därefter i underdånighet:

Den 6 innevarande mars förordnade Eders Kungl. Maj:t, att statskontorets yttrande skulle inhämtas öfver ett inom finansdepartementet utarbetadt förslag till förordning angående en särskild stämpelafgift vid köp och byte af fondpapper, för hvilket författningsförslag jag vid underdånig föredragning samma dag närmare redogjorde; och får jag nu i underdånighet anmäla statskontorets den 16 berörde mars i ämnet afgifna underdåniga utlåtande. Såsom statskontoret angifver, kunna de uttalanden, hvartill granskningen af författningsförslaget gifvit anledning, sägas mera afse det formella än det sakliga innehållet och stundom endast vara af redaktionell betydelse.

Emot de af statskontoret föreslagna rent redaktionella ändringarna i författningsförslaget, därför jag icke torde behöfva redogöra, har jag icke någon anmärkning att framställa. Likaledes finner jag mig kunna biträda statskontorets ändringsförslag i sak vidkommande 3 och 12 §§ af författningsförslaget. Enligt 3 § skulle den eljest stadgade stämpelplikten vid öfverlåtelse af fondpapper icke äga rum, då vid öfverlåtelse af obligation den ene kontrahenten vore svenska staten, Sveriges riksbank eller Sveriges allmänna hypoteksbank. Denna stämpelfrihet har emellertid statskontoret ansett böra gälla äfven vid aktieöfverlåtelser. I enlighet härmed och då stadgandet åtminstone tills vidare lämpligen torde böra affattas i anslutning till den lydelse, som nu förekommer i gällande förordning angående stämpelafgiften beträffande frihet från stämpelbeläggning af vissa depositionsbevis, synes, på sätt statskontoret föreslagit, stämpelfrihet böra medgifvas »då vid öfverlåtelse af aktie eller obligation den ene kontrahenten är svenska staten eller svenska statsförvaltningen tillhörande allmänt verk eller styrelse, Riksdagens verk eller Sveriges allmänna hypoteksbank».

I 12 § af författningsförslaget stadgas straff för underlåtenhet att upprätta eller med föreskrifven stämpel förse afräkningsnota. Straffet är föreslaget till tjugu gånger det felande stämpelbeloppet. Härutinnan hemställer statskontoret, huruvida icke såsom minimum för bötesbeloppet borde fastställas tio kronor. Detta är ock enligt min mening så mycket lämpligare, som underlåtenhet att upprätta afräkningsnota, den där ej skolat förses med stämpel, enligt samma § medför ett fixt bötesstraff af tio kronor.

Enligt författningsförslaget skall kontroll öfver de s. k. fondhandlarnas verksamhet utöfvas af särskilda tillsyningsmän, där icke vid bank kontrollen kan utöfvas af det utaf Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande utsedda allmänna ombud. För möjliggörande af berörda kontroll stadgas i 9 § skyldighet för bolag, förening eller enskild person, som, i eller utan samband med annan rörelse eller näring, drifver eller ämnar drifva handel med fondpapper, att därom göra anmälan hos Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande, hvarjämte stadgats ansvar för underlåtenhet i sådant afseende.

Då emellertid dessa stadganden egentligen afsåge näringslagstiftningen och därför mindre lämpade sig för intagande i en förordning om stämpelafgift, har statskontoret ansett sig böra hemställa, att innehållet i 9 och 14 §§ måtte utbrytas och i stället meddelas i en särskildt utfärdad förordning. Det låter sig visserligen icke förnekas, att stadganden angående omförmälda anmälningsskyldighet i viss mån beröra

näringslagstiftningen eller närmare bestämdt vissa i lagen angående handelsregister, firma och prokura meddelade föreskrifter. Men å andra sidan är det själfallet, att de stadganden om anmälningsskyldighet, hvarom här är fråga, icke hafva betydelse annat än såsom ett led i de åtgärder, som anses nödiga för åstadkommande af en effektiv kontroll å öfverlåtelsestämpelns behöriga utgörande. Med afseende härå och då det synes lända till ökad öfverskådlighet och reda, ifall samtliga nu förevarande ämne rörande bestämmelser sammanföras i en och samma författning, synes mig lämpligast, att äfven nyss omförmälda stadganden inflyta i nu ifrågavarande författning.

Vidare finner jag mig icke kunna biträda statskontorets förslag i fråga om innehållet i andra stycket af 15 §. Enligt detta lagrum har bevisningsskyldigheten vid åtal om försummelse att utfärda eller stämpelbelägga afräkningsnota lagts å kontrahent, som sådant ålegat. Statskontoret har emellertid icke ansett riktigt, att enskild person skulle till sitt fredande från ansvar åläggas sådan bevisningsskyldighet och därför föreslagit, att nämnda bestämmelse skulle begränsas att gälla endast »fondhandlare». Jag tillåter mig i anledning häraf först erinra, hurusom i Tyskland ansvar stadgats till och med för uraktlåtenhet af kontrahent att under viss tid bevara bevismedlet, afräkningsnotan. Om man också, såsom jag vid föredragning af författningsförslaget anmärkte, icke hit bör öfverföra en dylik bestämmelse, lärer dock bevisningsskyldigheten svårligen kunna läggas å annan kontrahent i aftal. För åklagaren torde det nämligen i regel vara ogörligt att bevisa, det afräkningsnota icke utfärdats eller icke behörigen stämpelbelagts. Äfven för kontrahent, som icke bevarat vederbörligen upprättad och stämpelbelagd afräkningsnota, kan det visserligen vid åtal för underlåtenhet i förevarande afseende allt emellanåt uppstå svårighet att förebringa bevisning till fredande från ansvar. Men utom det att detta förhållande bör mana kontrahent att, intill dess preskriptionstiden med afseende å förseelse af ifrågavarande slag gått till ända, bevara upprättad eller eljest bekommen afräkningsnota, får man icke heller förbise, att själfva anordningen vid upprättandet af afräkningsnota i flertalet fall ösokt. kan anses erbjuda kontrahent ett annat bevismedel än hans eget exemplar af afräkningsnotan, nämligen afräkningsnotans andra exemplar eller det exemplar, som återfinnes hos den andre af de olika ansvariga kontrahenterna.

Beträffande 18 och 19 §§ i författningsförslaget har statskontoret vidare — under erinran att motsvarande bestämmelser återfinnas i 33 och 34 §§ af gällande förordning angående stämpelafgiften — fäst

uppmärksamheten därå, att, om, på sätt statskontoret uti ett den 16 innevarande mars afgifvet utlåtande angående vissa af landtränsmästare-tjänsternas indragning påkallade ändringar i nyssnämnda förordning ifrågasatt, sistnämnda §§ af omförmälda anledning skulle erhålla förändrad lydelse, äfven de i nu förevarande författningsförslag under 18 och 19 §§ intagna stadganden borde bringas till öfverensstämmelse med hvad i stämpelförordningen kunde vara stadgadt. I det förslag till ny förordning angående stämpelafgiften, som enligt Eders Kungl. Maj:ts förut denna dag fattade beslut skall föreläggas Riksdagen till antagande, har åt omförmälda stadganden i nu gällande förordning i ämnet gifvits den af statskontoret åsyftade, förändrade lydelsen, och hafva, på sätt statskontoret anfört, jämväl nyssberörda §§ i nu föreliggande författningsförslag i anslutning därtill omredigerats.

I sammanhang härmed har i samma förslag såsom ny paragraf — 20 § — införts en bestämmelse, hvarigenom stadgats enahanda anmälningsskyldighet vid ombyte af försäljningsmän eller förändring af utaf dem ställd säkerhet, som i förslaget till förordning om stämpelafgiften återfinnes i 36 §.

På grund af hvad jag sålunda anfört hemställer jag i underdånighet, att Eders Kungl. Maj:t måtte i nådig proposition föreslå Riksdagen antaga omförmälda inom finansdepartementet utarbetade förslag till förordning angående en särskild stämpelafgift vid köp och byte af fondpapper med de af statskontoret föreslagna, utaf mig biträdda ändringar.

Statsrådets öfriga ledamöter instämde med föredragande departementschefen.

Hans Maj:t Konungen biföll hvad statsrådet sålunda hemställt; och skulle nådig proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilagan litt. . . . vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Algot Wahlin.